

HÍDÉPÍTÉS MOHÁCSON

**SZOCIÁLIS LAKÁSEPÍTÉSI
PROGRAM VÉSZTŐN**

**ÚTSZÉLRE DOBOTT
ETNIKUM**

V. ÉVFOLYAM

6. SZÁM

ROMA LAP

1997. JÚNIUS

ÁRA: 40 Ft

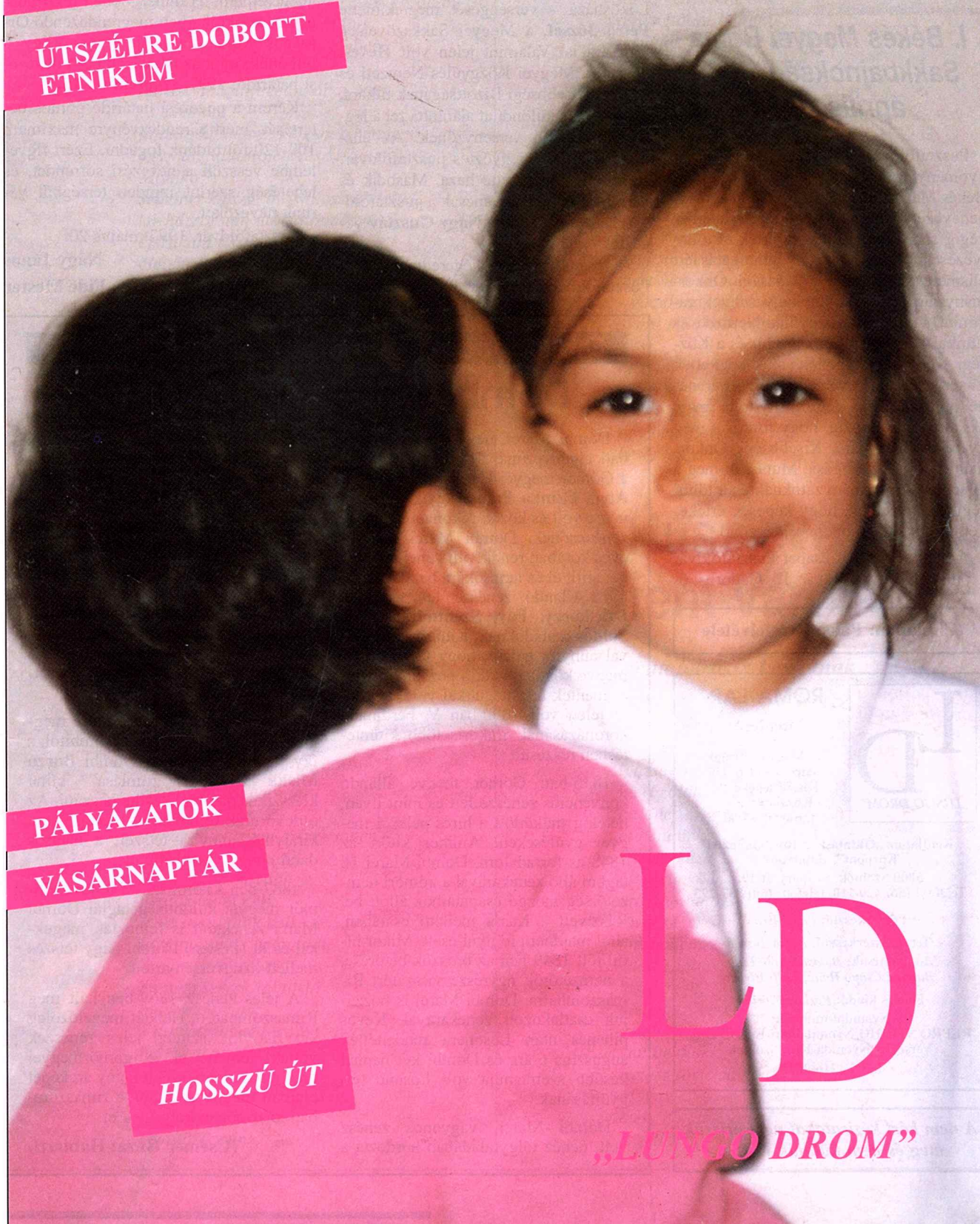
PÁLYÁZATOK

VÁSÁRNAPTÁR

HOSSZÚ ÚT

LD

„LUNGO DROM”

P O S T A F O R D U L T V A L

I. Békés Megyei Roma Sakkbajnokság 1997. április 19-én

Pusztaföldváron rendeztük meg a hagyományteremtő szándékkal összehívott Békés Megyei Roma Sakkbajnokságot. A benevezett 4 csapat nagy küzdelemben és végig sportszerűen játszva érték el a helyezéseket. A rendezvény támogatásáért elismerés illeti meg a Községi Önkormányzatot, a Makói Sakkegyesületet, valamint a Megyei Közgyűlés Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Bizottságát és a Községi Könyvtár dolgozóit, akik segítettek a szervezésben. A versenyt Sódar Ferencné pusztaföldvári jegyző nyitotta meg, aki azt hangsúlyozta, hogy fontos a még gyerekcipőben járó Kisebbségi Önkormányzatok összefogása. Mutassák meg a települési önkormányzatoknak és a többségi környezetnek, hogy képesek értéket létrehozni - mondta a jegyzőnő.

A négy háromfős csapat Pusztaföldvár I., illetve Pusztaföldvár II. Gádoros és

Lökösháza - versengését megtekintette **Petró József**, a Megyei Sakkszövetség főtitkára is. Valamint jelen volt **Hevesi József**, a Megyei Közgyűlés Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Bizottságának titkára, aki a megye különdíját ajánlotta fel a legeredményesebb versenyzőnek. Az elismerést az egyéni győztes pusztaföldvári **Rafael József** vihette haza. Második és harmadik helyen ugyancsak a pusztaföldváriak, **Nagy Ottó** és **Nagy Gusztáv** végeztek egyéniben.

A csapatverseny végeredménye: I. Pusztaföldvár I. csapata; II. Gádoros; III.

Pusztaföldvár II. csapata; IV. Lökösháza csapata.

A lökösházi csapatot külön kiemelném **Szántó György** tanár úr munkáját dícsérve. Csapatuk 10-11 éves, tehetséges gyerekekből állt, akik felnőtt ellenfelekkel vették fel a küzdelmet. Rájuk számítottak az októberben megrendezendő Országos Roma Általános Iskolás Sakkbajnokságon is.

Szeretném, ha minél többen részt vennének az októberben megrendezendő Országos Roma Sakkbajnokságon úgy a felnőttek, mint az iskolások is. A nevezési határidő: **1997. szeptember 15.**

Kérem a nevezési határidő pontos betartását, mert a rendezvényre maximum 100-120 főt tudunk fogadni. Ezért figyelembe vesszük a nevezési sorrendet, és lehetőség szerint minden térségből várunk nevezőket.

Pusztaföldvár, 1997. május 20.

Nagy János
Fide Mester

Enciklopédia

Dombi Marci (1801-1869)

Dombi Marci, nagyhírű rimaszombati cigányprímás 1801-ben született a Gömör megyei Harmac helységben. Atyja **Czinka Panna** egyik segédzenésze volt és közeli rokona a nagyhírű zenésznőnek. Dombi Marci már 15 éves korában rendkívüli zenei tehetséget árult el és nem sokára bandát alakított. Állandó zenésze lett ekkor a **Draskóczy, Fáy, Szentmiklóssy és Soldos** családoknak. Kitűnő zenekarával annyira haladt, hogy Gömör vármegye követői, akik a pozsonyi diétára mentek fel, magukkal vitték. Dombi jelen volt 1830-ban V. Ferdinánd koronázásánál, mikoris több kitüntetésben részesült.

1836-ban Gömör megye állandó konvenciói zenésze lett és mint ilyen, hetekig működött a híres pelsőci megyei gyűlésen. Amikor kitört az 1848-as forradalom, Dombi Marci 16 tagból álló zenekarával a gömöri nemzetőrség mozgó csapataihoz állott be. Részt vett a Kassa melletti csatában, ahol majdnem foglyul esett. Mikor hírről jött 1849-ben az oroszok betörése, a nemzetőrök egyrésze visszatért Rimaszombatra. Dombi Marci is hozzájuk csatlakozott zenekarával. Kevés pihenés után Losoncra rendeltették augusztus 6-án, és Dombi két nappal később szemtanúja volt Losonc felgyújtásának.

Dombi Marci, vagyonos zenész volt, nehéz tölgyfaládjában hordozta a

megtakarított aranyakat. Az oroszok közeledésének hírére egész bandájával a guszonai erdőbe szökött. Menekülés közben folyton ezt kiabálta:

– Jaj, fiaim, az aranyaim! – Sikerült is megmentenie az oroszok elől.

A szabadságharc után az 50-es években rendszeren Tátra-Füreden muzsikált. 1857-ben, amikor a király körutazást tett Gömör megyében, hazarendelték Rimaszombatra, hogy a „Fekete sas”-ban rendezett udvari ebédeknél játsszék.

A rendezők elfelejtettek előre megállapított programot kérni Dombitól, s így történt meg, hogy Dombi **Borzó Miska** „Losonc romlása” című klasszikus darabját kezdte játszani. Az ottlevő urak rémülten csitították, de a királynak annyira tetszett a hatásos darab, hogy végighallgatta.

1867-ben a koronázásra feljövő Gömör megyei küldöttség tagjai Dombi Marci zenekarárt is felhozták magukkal és itt (Pesten) Dombi nagy tetszés mellett hangversenyezett.

A jeles zenész 1869-ben halt meg Rimaszombaton. Halálát megelőzőleg két fiát, kik szintén jeles zenészek voltak, temette el. A gömörmegyei urak a páratlanul szép cigány arcképet olajban megfestették, és a rimaszombati kaszinóban helyezték el.

(Csemer Géza: **Habiszti**)

Címlapon: Paksi Éva felvétele

ROMA LAP

Megjelenik havonta,
a „Magyarországi Nemzeti és Etnikai Kisebbségekért”
Közalapítvány támogatásával.

Kiadja: az „Oktatási és Továbbképzési Központ” Alapítvány
5000 Szolnok, Szapáry út 19.
Tel./fax: (56) 420-110, telefon: (60) 387-293

Főszerkesztő: **Paksi Éva**

Tervezőszerkesztő: **Parsa József**
Munkatársak: **Botasné Köté Lilla,**
Bubáné Csapó Iona, Pálfi Elvira

Felelős kiadó: **Farkas Flórián**

Nyomdai munkák:
REPRÓ STÚDIO Nyomdaipari Egyéni Cég,
Verseghy Nyomda Kft., Szolnok
ISSN 1216-982X

A nem kért kéziratokat nem őrizzük meg és nem küldjük vissza!

Mónikának

*Puha párnakezre vágyom
 ebben az otthontalan időben,
 látod,
 térdig járnak a gyerekek az árvaságban,
 s nem lesz édesanyjuk Május,
 nem lesz édesapjuk December,
 láthatod,
 partok nélküli óceánbanat vagyok,
 és évek óta
 fájdalombívárok keresnek bennem
 egy megfulladt hétéves kislányt,
 Mónika!
 sebemet kötözd át gyolcsszeretettel,
 kórházsorsom utolsó reménye,
 éjszakám tiszta ágya,
 életem Mónika-virágszála,
 nézz rám,
 látod?
 könnyekkel függönyözte el szemét
 az én Hazám.*

Nem bírom tovább cipelni a Földet

*Nem bírom tovább
 cipelni a Földet,
 zsebkendőkezemmel
 már nem bírom tovább
 arcodról törölni a könnyeket,
 félve féltetek tündérszerelmem,
 reggelenként
 halálsápadtan ébredsz mellettem,
 megtapogat a halál:
 még kemény a húsdod,
 itt hagy nekem,
 elém szórja a csontjaidat:
 kedvesem, kedvesem,
 ördögerős göresők
 állnak vigyázban a szívemben,
 jöjj, csavarj be a tél
 vizes gyolcshavába,
 gyógyulnom kell,
 mert indulnunk kell,
 lovaimat már befogtam
 testem szekérébe,
 én nem leszek lábtörő
 mások lábának,
 s a nyelvem se lesz WC-papír
 mások fenekének,
 mert ránk
 nem haragszik az igazság,
 álmunk ablakát
 sem törik ránk,*

*mert mi nem harapunk
 mások kenyerébe,
 se szerelmébe;
 kedvesem, kedvesem,
 ablakodat három éjjel
 sírva zörgetem,
 mert indulnunk kell
 pokolházákban is túlra,
 látod kedvesem,
 látod kedvesem,
 a nyugtalan holtak
 lerúgják magukról a földet,
 s ártatlan anyazokogást,
 férfiordítást,
 csecsemősírást hallok,
 gyere már!
 vegyél a válladra,
 mint Jézus a keresztet,
 és vigyél a gőg-fegyőrös
 cellaházak előtt,
 szólj Istennek,
 gyűjtsa meg a csillaglámpákat,
 mert nem látod az utat,
 - viszel már,
 viszel már kedvesem,
 sírsz,
 nagyon sírsz,
 veled sír e vidék...
 térdig jársz
 egy beteg ország
 keserves vérében.*

Húsz éve Istent várom

Szentandrassy Istvánnak

*Húsz éve Istent várom,
 hogy tegyen végre
 igazságot,
 mert zöldbe borult
 erdőnép vagyunk,
 él bennünk
 síró farkasárvaság,
 él szívünkben
 oroszlánbátorság,
 tövis-késes sündiszno-
 önvédelem,
 van bennünk
 jóságos út,
 mely hazavezeti
 az eltévedt idegent,
 van bennünk
 ravasz tövistekintetű
 ösvény,
 mely halálba vezeti
 a gyilkost.*

Hídépítés Mohácson

Lehetetlen vállalkozás lenne egy két napos konferencia tanulságait megvonni még akkor is, ha az „csupán” a cigány kisebbségi önkormányzatok leglényegesebb kérdéseit, s a velük összefüggő kardinális közvetlen-közvetett gondokat, teendőket, sőt fájdalmas, vissza-visszatérő anomáliákat fogalmazta meg, tűzte napirendjére. Egyetlen nagyon lényeges kérdésre azonban választ kapott az Országos Cigány Kisebbségi Önkormányzat és annak elnöksége. A Mohácson május 30-án és 31-én megtartott szondázás egyértelműen bizonyította: a magyarországi cigányságot – s elsősorban a roma önkormányzatokat – alapvetően ugyanazok a gondok, problémák foglalkoztatják, mint az Országos Cigány Kisebbségi Önkormányzat testületeit, vezetőit.

Azonos hullámhosszon való gondolkodás jellemezte a konferenciát és a sok-sok javaslatot tevő szekciókat. Ezek alaphangját kétségtelen **Farkas Flóriánnak**, az Országos Cigány Kisebbségi Önkormányzat elnökének nagy tetszéssel, sőt egyetértéssel, tapsmegszakításokkal tartott elemző, lényegre törő, a legégetőbb teendőket sürgető előadása vezette be. Ez adott alaphangot az egész tanácskozásnak. Alkotó, otthonias légkört pedig maga Mohács és környezete. **Kovács István**, a cigány önkormányzat elnöke és csapata figyelmessége, szervezőkészsége biztosította a kétnapos alkotó munkához.

Nem volt olyan tája, megyéje ennek a hazának, ahonnan el ne jöttek volna a roma képviselők, akik ne tartották volna fontosnak, mit mond az OCKÖ elnöke, mit hall társaitól. Igazi eszme- és tapasztalatesere tanácskozás volt a mohácsi. Jó érzés tudni: helyes úton jár az OCKÖ, jó ügyet képvisel és önálló, a cigányság érdekeit mindenek előtt szem előtt tartó politizálást végez.

Mindenképpen szerencsés volt a színhely. Elismerés illeti a kezdeményezőket és szervezőket. Ennek az ékszerdoboz városházának sármja, levegője van, árad belőle az emberi együttérzés, a másság tisztelete. Főtere valósággal szimbolizálja azokat a történelmi korokat, amelyeket meg- és átéltek Mohács

és lakói. Karesúán magasba ívelő városháza, a dzsámi és a virágkultúrája, de főleg lakói bizonyítják, hogy itt hagyták nyomaikat a törökök, az osztrákok, s ha a mohácsi vészről, mint történelmi vészorszakunk drámai évfordulójáról emlékezünk, akkor ne feledjük azt sem: Mohács a békésen, barátságban – sőt megkockáztatom –, a nemzetiségek, a testvériesen együttélők városa.

Ha valamelyik nyilvános helyen megfordul az idegen, hallhat német, horvát, cigány szót, akik egyformán megbecsült állampolgárai e városnak. Ezt bizonyítja a roma önkormányzat elhelyezése is. Sok településen távol, a város és község házától messze adtak – ha adtak! – valamilyen szűk helyet a cigány önkormányzatnak. Mohácson a városháza épületében székel, elegáns helyen. E város és lakossága leheli az együttélés fontosságát, az egymásrautaltság tényét. Példáértékű lehet országszerte. Ezért éreztük magunkat valamennyien otthon. Nem volt mellékes az sem, hogy a konferenciánkon képviseltette magát a horvát és a német kisebbségi önkormányzat is!

Oly sokat, és mégsem eleget beszéltünk a híd és a hídépítés szerepéről, fontosságáról. Alig van olyan elnökségi ülésünk, amelyen ez szóba ne kerülne. Minden fontos, de ez a legfontosabb kérdés: rendszeres kapcsolatot tartani a miemmel. Szomjazzák és várják. Ez derült ki az OCKÖ elnöke előadásának a visszhangjából, a reagálásból, a szekció tanácskozásaim. Vélünk vannak, együtt gondolkodnak velünk. Azt akarják, amit az OCKÖ, és az OCKÖ azt képviseli, amit ők. Ez mindennél fontosabb! Még a megállapítása is, hiszen ellenőrizni tudja magát az

Országos Cigány Kisebbségi Önkormányzat, jól látja-e a cigányság helyzetét, a gondokat. Nem nélkülük, hanem velük együtt cselekszünk.

Hídat építettünk Mohácsra. Erős kapcsolatot az OCKÖ és az ország cigány kisebbségi önkormányzatai között. Csak így értékelhető a befektetett tőke, a ráfordított energia, amely később hasznosul.

Valamennyiünknek természetes volt, hogy e városnak és megyének a vezetői végig kitartottak a tanácskozásunkon, s ami figyelmet érdemel, nem csupán együttérzésükről, hanem a közös gondok közös megoldásáról is elmélkedtek velünk. Ez csendült ki **dr. Tóth Sándor**, a megyei közgyűlési elnöke és **Kuti István**, Mohács polgármestere szavaihoz. Ami megjegyzendő és itt természetes: a cigány vezetőket elfogadott partnerekként fogadják, sőt(!) kardinális kérdésekben közösen konzultálnak döntések előtt.

Az alkotó szellemiség és az együttgondolkodás, a gondok, teendők egy-

beeső megítélése rányomta bélyegét a többszáz képviselő által megfogalmazott és elfogadott Magyarországi Cigány Kisebbségi Önkormányzatok Országos Konferenciája állásfoglalására és ajánlásaira.

Igaz, csupán 10 pontból áll ez az ajánlás, de eszenciája a leglényegibb teendőknek arról, mit is kíván, kér, javasol a magyarországi cigányság. Mert általuk ebben ez jut kifejezésre.

Melyek ezek az ajánlások?

1. Elkerülhetetlen a kisebbségi törvény radikális módosítása. A Konferencia javasolja az Országos Cigány Kisebbségi Önkormányzat tervezetének elfogadását.

2. Szabályozni kell a települési és a kisebbségi önkormányzatok viszonyát, nemcsak az önkormányzati törvényben, hanem külön jogszabályban.

3. A magyarországi cigányokat érintő közalapítványok működését felül kell vizsgálni.

4. A kisebbségi érdekvédelem érdekében érvényesüljön az arányosság elve.

5. A Munkaügyi Minisztérium hozzon létre egy Cigány foglalkoztatási és Képzési Alapot.

6. A Munkaügyi Minisztérium hozzon létre egy Cigány Foglalkoztatási Válságkezelő Irodát.

7. A Közmunka Tanácsban teljeskörű szavazati joggal szükséges az Országos Cigány Kisebbségi Önkormányzat bevonása, a Közmunka Tanács programjában legyen külön Cigány Foglalkoztatási Program.

8. Az országos és a megyei munkaügyi döntéshozó testületekben az önkormányzati oldalon teljeskörű szavazati joggal biztosítani kell cigány képviselők részvételét.

9. Az állami lakásépítési kedvezményeknél biztosítani kell annak igénybevételét a lakás felújításra, a lakásvásárlásra, és meg kell emelni az egy és két gyermekes családokra jutó összeget.

10. Az Országos Cigány Kisebbségi Önkormányzatnak biztosítani kell a közszolgálati médiákban a törvényben garantált jogát.

A konferencia eme állásfoglalását eljuttatta Magyarország közjogi méltóságainak, az illetékes tárcák vezetőinek, a NEKH államtitkárnak, a pártok vezetőinek és az országos cigány lapoknak.

Reménykedjünk, hogy meghallgatásra találunk, s meglesz a Mohácsi Konferencia haszna, hozadéka, amely az egész magyarországi cigányság ügyét, javát szolgálja.

Farkas Kálmán

HA FELÉPÜL VÉGÜL A HÁZUNK...

SZOCIÁLIS LAKÁSEPÍTÉSI PROGRAM VÉSZTŐN

36 család költözhet hamarosan új otthonba Vésztőn. Ezek a családok anyagi lehetőségeik híján soha nem tudták volna kihasználni az állam által nyújtandó és 3 gyermek után már jelentősnek számító szociálpolitikai kedvezményt. Hogy mégsem kell nyomorogniuk, vizes, egészségtelen kis házakban lakniuk, azt Lakatos Oszkárnak köszönhetik. A recept a következő (figyelem, csak leírva tűnik egyszerűnek! A gyakorlatban rengeteg utánajárást, tárgyalást, győzködést, idegőrlő munkát jelent.):

– A Lungo Drom helyi szervezetvezetőjeként megkerestem a Megyei Építész Kamarának az elnökét és kértem, hogy ajánljon nekem olyan kivitelezőt, aki vállalja a szociális lakásépítési programot és rendelkezik megfelelő anyagiakkal is. Ő három kivitelezőt ajánlott. Megnéztem a munkájukat, rákérdeztem az anyagi fedezetükre. Egyetlen ember volt, aki rendelkezett anyagi fedezettel és akiről úgy nyilatkozott az OTP is, hogy olyan minőségi munkát tud végezni, amit az OTP át tud venni. Ezt az embert én lehoztam Vésztőre, összehívtam egy lakossági fórumot, ahol elmondta, ahhoz hogy 2.2 millió forintot az OTP-től megkapjon, 3.6 millió forintos lakást kell, hogy tervezzen. A 2.2 millió forintból azzal, hogy az építetők vállalnak 10 százalék saját munkát, a minimális lakhatási szintre tudja hozni a házakat. Mit jelent a minimális lakhatási szint? Azt, hogy belül be van vakolva, le van meszelve, az ajtók ablakok le vannak mázolva, a fürdőszobának megvannak az összes szükséges vezetékai és a konyhában megvan a csap. Minden lakásban egyedi fűtés lesz. Egyeztettem az OTP-vel, hogy elfogadjá-e ezt a szintet? Azt válaszolták, hogy igen. Így indítottam el ezt a programot 36 személlyel. Ebből 18 a cigány és 18 a nemcigány család. Miért gondolkodtam én így? Csökkentem a lakosságnak azt a nézetét, amit ki is fejeztek egy-egy gyűlésen, hogy bosszantó dolog, hogy a cigányoknak ingyen építenek lakásokat, a magyaroknak nem. Hát én be tudtam bizonyítani, hogy ez nem így van, mert ott ülték azok a személyek is, akiknél a program már beindult.

A szerződésben egyértelműen le van írva, hogy a kivitelező biztosítja a szakembert, a szakmunkásokat, a családnak biztosítania kell kalákában a segédmunkát.

A települési önkormányzat ötvenszázalékos árkedvezményrel adott telkeket. Köves út mellett 30 ezer forintért, ahol nincs kövesút, ott 20 ezer forintért. Részletfizetési kedvezményt kértem és kaptam a képviselőtestülettől. Az első részlet 10 ezer forint, a többi három részletben kell kifizetni.

Az országban egyedül itt tudtam elérni azt, hogy minden személy, aki épít, amíg a

lakását építi, közhasznú munkásként dolgozik és ezért 16.800 forint fizetést kap. Ez nem egyedül nekem köszönhető, mert ha az itteni képviselőtestület nem támogatott volna, ha a polgármester nem úgy állt volna hozzá a dolgokhoz, ahogy hozzáállt, akkor lehet, hogy ma nem épülnének a házak.

Minden jogi procedurát, ami ezzel jár én vállalom, ellenőrzöm az anyagokat, járom a családokat, vigyázok arra, hogy az öt mázsacement az annyi is maradjon, hogy a gerenda a helyére kerüljön.

Mezőberényben él az a cigány vállalkozó, akinek van egy tüzip telepe, és egy asztalos üzeme. Ő biztosítja az építkezéshez az anyagot, a vállalkozó levelezni az építkezést és adja a szakembereket.

A tulajdonos ügyvéden keresztül ad meghatalmazást a kivitelezőnek, hogy az első részletet mikor veheti fel, a második részletet mikor veheti fel és marad egy bizonyos százalék, amit a lakhatás után vehet fel. A tulajdonos itt csak a papírt látja, pénzt nem. A „Lungo Drom” szellemiségét követve eljutottam odáig, hogy a szociális lakásépítési program, nemcsak Vésztőn, hanem Füzesgyarmaton és Mezőgyánon is beindult. A két településen összesen harminc lakásról van szó.

– A többi, nem kevésbé jelentős eredményeikről is tájékoztatnánk bennünket?

– A Magyarországi Cigányokért Közalapítványhoz pályáztunk és nyertünk 1 millió forintot sertésprogramra. 8 család részére vásároltunk állatokat. Meg tudtam érteni az emberekkel, hogy ahhoz, hogy sertést vigyek az udvarukra,

legalább egy gazdasági épületnek lenni kell, valamilyen jellegű fedezetnek lenni kell, mert az Alapítvány által biztosított összeg csak egy ideig elég. Egy kocát feltétlenül meg kell tartani, amit legalább öt éven keresztül nevelni kell, hogy értéket tudjon a családnak termelni. Megértették. Erre is nagyon büszke vagyok.

Szeptembertől indítjuk a Csillei Béla-féle oktatási programot. Számítógépezési tanfolyam, vesszőbútor-készítés, kosárfonás és férfi és női szabó szakmunkásképzés lesz. A polgármester úrral, a jegyző úrral és a képviselőtestülettel felmérjük Vésztő területén az elhelyezkedési lehetőséget, szerződést kötünk az itt működő cégekkel és ezeket a fiatalokat, akik innen kikerülnek, talán el tudjuk helyezni. Most jött ide egy olasz cég és elég nagy kapacitással dolgozik, bízunk benne, hogy létre jön ez a szerződés. Az iskola önkormányzati iskola lesz, abból a normatívából fog működni, amit a Művelődési Minisztérium biztosít, de a polgármesteri hivatal és én is pályázni fogunk alapítványokhoz is.

Tavaly nyertünk 295 000 forintot, így Vésztőn egyetlenegy cigány gyereknek sem kellett fizetnie, ceruzára és egyéb taneszközökre költeni, sőt a tankönyvek kifizetéséhez is hozzá tudunk járulni, ami a képviselőtestületnek egy nagyon szép gesztusa volt.

Paksi Éva

Útszélre dobott etnikum

A cigánysággal kapcsolatos sztereotípiák és előítéletek szövevényében mindig nehéz volt eligazodni. Mert amilyen jóra való szívvvel és nemes buzgalommal cáfolható, hogy nem mindegyikük dologtalan, bűnöző vagy élősködő, ugyanannyi példát hozhatnánk ezek meglepésztő bizonyítására is. Ám a lényeg mégsem ebben rejlik: annál kevésbé, mivel egy vagy másik vélekedést erősítő bizonyítékok keresgélése óhatatlanul magában hordja a túlzó vagy igaztalan általánosítás veszélyét. S itt a realitások megismerésére törekvő szemléletmód és tárgyilagos ítélkezés sokkal finomabb annál, mintsem hinnénk. Igazából csak abból a megfelelőbbhezvetetlen tényből indulhatunk ki, hogy a cigányság soha nem volt annyira reménytelen helyzetben, mint napjainkban. A rendszerváltás a szó szoros értelmében azzal járt, hogy a népcsoport életének és létének számos forrása megszűnt. A felemás kapitalizálódás abban a fordulatban tárja fel a cigányság etnikai ellehetetlenülését, amely nyomorúságának kiteljesedésében megy végbe. S tehetetlenségét annál leplezetlenebbül tárja elénk, minél inkább cáfolhatatlan tények sokasága bizonyítja, hogy körükben az önsegítés stratégiáú egyszerűen nem működnek. Habár olykor hallhatunk arról is, hogy a lehetséges mentalitásváltásnak vannak biztató jelei (például alapítványi támogatással kisebb-nagyobb vállalkozások születnek, egyre több cigány vesz részt különböző képzéseken), ám ezek mégiscsak elszigetelt jelenségek, melyek többnyire feledésbe merülnek, vagy csupán példaként szolgálnak az újabb támogatások szükségességéhez. Csak hogy a valóság ennél is könyörtelenebb. Mert ha el is fogadjuk, hogy a cigányság életvilága mégsem annyira zárt, hogy ne lennének kitörési pontjai, mindenképp önáltatás lenne, ha ezeket többre értékelnénk, mint amennyit valóban jeleznek. A cigányság társadalmi és kulturális integrálódása ugyanis reális mobilitási csatornákat feltételezne, a ki- vagy felemelkedés egyéni útjai ehhez a szempontból nem döntöttek. Nap mint nap azt látjuk, hogy a cigányság

materiális és szociális megfosztottsága olyan teherként, amely alatt mérhetetlen nyomorúság rejtezik.

Még hozzá a közeli jövőben várható éhséglázadások esélyeitől sem függetlenül. Ennek riasztó eseteivel ugyan ma még elvétve találkozhatunk, gyakrabba válásuk viszont korántsem zárható ki. Az önvédelem és a nyomasztó tehetetlenség reakciójaként is, amely semmi máshoz nem vezet, mint az elszabadult gyűlölethez, a tragikus üldöztetéshez, az amúgy is elvékonyodott szolidaritási kötelek teljes szétfoslásához. Riogatásként is tűnhetne mindez, ha figyelmen kívül hagynánk a cigányság fizikai és szellemi nyomorát fenntartó körülményeket. Legfeljebb ezek közül nem csupán a több mint kilencvenszázalékos munkanélküliség, s az ezzel együttjáró segélyezett életforma állandosulása, illetve hagyományozódása, hanem ugyanígy a devianciák szaporodása. S ezáltal nem csupán a növekvő kriminalizálódást jelző számokra kell gondolnunk, sokkal inkább kiváltó okait kell értelmeznünk. Az úgynevezett megélhetési bűnözést tekintve is, mely joggal kelt félelmet. Ha ugyanis igaz az a megállapítás, hogy a cigányság túlnyomó többsége materiális, szociális és kulturális szempontból annyira deprivált (megfosztott) helyzetű, hogy önmaga képtelen változtatni ezen, nyilván azzal is számolnunk kell, hogy társadalmi megbélyegzésük csak szembenállásukat erősíti.

A reménytelenség és a hiábavalóság érzésvilága ugyanakkor sokkal mélyebben rögzül annál, hogysem akár a kriminalitásba áthajló normaszegő magatartás következményei visszatartó erőt jelenthetnének. De még a megtorlás sem, amely viszont nem terjedhet a többségi terrorig. Legfeljebb szimbolikusan, aminek következménye, hogy a többségi társadalomban a szolidaritás helyét a gyűlölet foglalja el. Más oldalról nézve: ha egy népcsoport olyan helyzetbe kerül, hogy az önrendelkezés szabadságát is csak formálisan élheti át (főként a korlátozott szerepkörű kisebbségi önkormányzatú révén), ez a léthelyzet mindig a megkülönböztetett-

ség állapotát idézi fel. S ha egy etnikum tagjait semmiféle érdek nem fűzi a jogállamisághoz (elvégre az ember csak abban lehet érdekelt, amiért tenni képes), az élet célja pedig leszűkült a mindennapi kenyér megszerzésére, akkor a kisebbségi lét szükségképpen konfliktusforrássá válik. Ugyanis annak reménye is fokról fokra megszűnt, hogy az állami gondoskodás egyáltalán valamilyen területen megjelenhet. Így ez a körülmény önmagában is rávilágít arra, hogy a cigányság társadalmi és kulturális integrálódása mindaddig pusztán óhaj marad, amíg hiányoznak a konkrét feltételei.

Mert miközben a többségi társadalomban is a dezintegrálódás és atomizálódás folyamatai törnek felszínre, nehezen képzelhető el, hogy léteznének olyan integrációs sémák, amelyek a gazdasági és kulturális beépülést segítenék. Nem szólva arról, hogy a cigányságra jellemző szokások, hagyományok és életviteli formák továbbra is fennmaradó tarka sokféleségében egyetlen paradigmát amúgy is nehéz, vagy egyenesen lehetetlen kiválasztani. Ráadásul nem látni semmi jelét annak, hogy a kisebbségi jogérvényesülés mindezt gyorsítaná. Ellenkezőleg: a kulturális autonómiához való jog a cigányság esetében nem több pusztán hivatkozási alapnál. Vagyis olyan szükségmegoldás, amelynek konkrét haszna meglepően kevés. Csak ha majd a kulturális autonómia a szociális öngazgatás formáival is kiegészül, s ha az etnikai önmeghatározás politikailag nagyobb súlyt kap, illetve az önrendelkezés valódi szabadsága érvényesül, akkor várhatunk némi előrelépést. Más szóval: a kisebbségi jogérvényesülés eddigi gyakorlata túlságosan üres ahhoz, hogysem mércéül szolgálhatna a valóban gyökeres változtatásokhoz. Igazából ahhoz, hogy az útszélre dobott etnikum tagjai végre feltápaszkodjanak.

Kerékyártó T. István

Milyen iskolát kínálunk a cigány gyerekeknek az ezredforduló küszöbén?

Cigány gyerekek csoportja a számítógépes teremben.

Már maga ez is furcsa lehet azoknak, akik megszokták, hogy a számítógépeket középiskolások, felnőttek, tehetséges általános iskolások használják, azok, akik jól értik a matematika nyelvét.

Mit csinálnak a gépekkel, a gépek mögött azok a gyerekek, akik nem a legjobbak matematikából, az írás, olvasás, de sokszor még a kifejező beszéddel is hadilábon állnak?

Miért fordítottam meg iskolámban a sok helyen tapasztalt algoritmust (jó matematikus tanul az átlagnál nagyobb óraszámban számítástechnikát)?

Honnan indult ez a próbálkozás, mi alapozta meg, kik segítették? Erről szeretnék a 3 éves tapasztalataim alapján beszámolni azzal a céllal, hátha mások, más iskolák is belefognak ilyen, vagy hasonló munkába.

Bevezetés helyett a kezdetekről

Az iskolák saját lábra állásuk, önállóságuk kiteljesedésének második fejezetét élik. Készülnek a pedagógiai programok, megfogalmazzák mit akarnak megtartani a hagyományaikból, min akarnak változtatni. Az újatalkotás „lázában” azonban nem feledkeznek-e meg azokról, akiket a leszakadás veszélye talán még az eddigieknél is jobban fenyeget, a hátrányos szociokulturális helyzetben lévő cigány és nem cigány gyermekekről?

Vannak ugyan törvényben megfogalmazott garanciák, de azt mindannyian tudjuk, annyit érnek csak, amennyi megvalósul belőlük, amennyit a gyermek és a szülő „saját bőrén” tapasztal belőlük.

Egy lehetséges változatot, programot mutatok be, amely beépíthető a cigány gyermekeket is oktató iskolák programjába.

15 éves tanári pálya áll már mögöttem, annak megtapasztalása sok-sok példán, gyermek sorsán keresztül, hogy az alsó tagozatban „csak” az írással, olvasással, matematikával nem boldoguló gyerekek a felső tagozatba érve már gyakran maga-

tartási problémát okoznak. Ők azok, akik az órákat „zavarják”, nem figyelnek, nehezen készíthetők munkára, nem fejezik be 16 éves korukig az általános iskolát. Ők sem így indultak. Vajon hol szakadtak le a többiektől, milyen eszközeink és módszereink vannak arra, hogy utolérjék a többieket, hogy gyakorlatilag is megtanuljanak írni, olvasni, ne növeljék az általános iskola több-kevesebb osztályáról bizonyítvánnyal rendelkező írástudatlanok sorát.

Ezekhez a kérdésekhez hasonlóak fogalmazódtak meg bennem az utóbbi években, amikor 1993-ban egy pedagógiai kiállításon találkoztam egy francia professzorasszony beszámolójával. Kutató csoportja azt vizsgálta, hogyan segíthet a számítógép az írott nyelv felfedezésében, illetve a beszélt nyelv elsajátításában kisgyermekkorban. Egy olyan óvodai csoport eredményeit is bemutatta, ahol 30 gyermek közül 27 különböző nemzetiségű volt és jórészt anyanyelvükön is analfabéta bevándorló szülők körében nevelődött. A beszámolójukban elhangzott, hogy a számítógép a nyelvtanulási és kommunikációs folyamatot rendkívüli mértékben

felgyorsította, a gyermekek a hátrányokat a gazdag nyelvi környezetben hamar leküzdötték.

Két mindenki számára átgondolandó idézet Rachel Cohentől, a kísérletek vezetőjétől:

„A tét nem pedagógiai vagy nyelvészeti: elsajátítani egy nyelvet, beszélni és olvasni ezen a nyelven, hanem emberi, társadalmi, gazdasági és politikai téttekért indítunk harcot: *minden* gyermek képességfejlesztésének aktualizálásáért, mentális képességük fejlesztéséért, mind a megismerés, mind a társadalom szintjén, iskolai és az életben eléréndő sikerük érdekében. Más szavakkal kifejezve: megelőzési politikát alkalmazunk az iskolai kudarcok és az analfabétizmus elkerülésére, legyen szó akár az első, akár második nyelvről.”

„A tudás: nem elég. A szaktudás: már jobb. Az élni tudás: jó. A valamivé válás tudása: igen, ebben rejlik a mi célkitűzésünk!”

Tevékenységünk, tapasztalataink

Az előbb idézettek szellemében kezdtem el munkámat három évvel ezelőtt a kiscsoportos, fejlesztő osztályban. (Az osztály tanulóinak az 1994/95-ös tanévben 44%-a, az 1995/96-os tanévben 71%-a volt cigány származású.) Az általános iskolai tananyag átadását készségfejlesztő programokkal egészítettük ki.

Az elmúlt tanévben az egész iskolára kiterjedő program megvalósítására nyílt lehetőségünk a Soros Alapítvány támogatásával. Ekkor már a munkánk két irányban folyt a hátrányos helyzetben élő cigány gyermekek felzárkóztatására:

1.

– A kiscsoportos fejlesztő osztályok tanulóinak logopédiai kezelése, egyéni korrekciója.

- Kommunikáció, beszéd és személyiségfejlesztés – tanórán és tanórán kívül.
- Az olvasás, írás tanulásának, az írott nyelv felfedezésének megszerettetése az informatika eszközeivel is.

2.

- A tagozatos osztályokban tanuló tehetséges cigány gyermekek támogatása plusz órák adásával, számítógépes gyakorlás megteremtésével.
- A nyelvtanulás segítése hagyományos és oktató programok használatával.

Néhány számítógépes programról, a felhasználás területeiről és módjáról

1. Az írás és az olvasás motivációs bázisának megteremtése. Döntő a továbbhaladás szempontjából, hogy modellt adjunk, és sokféle érdekes módon keltsük fel a tanulók érdeklődését ezen tevékenységek iránt. A tanévkezdéskor a számítógépeken többféle programot indítok egyszerre. Pl.: *Mesevilág*, *Betűvarázs*, *Olvasó nyuszi*, *Logowriter ABC* része. Egymás után megmutatom, hogyan lehet játszani a programokkal. Mindig akad 1-2 gyermek, aki szinte azonnal megtanulja kezelni a programot. Szabadon választhat a gyermek, melyik géphez ül le, leül-e, vagy csak nézelődik, együtt játszik társaival, vagy magában.

Élményt jelent az is, ha a billentyűket nyomogatva és egy másik billentyűt megnyomva „írás” jelenik meg a papíron.

2. Írás-előkészítő gyakorlatok. A betűelemek gyakorlása. A *Mesevilág* szoftverrel készült képeket kiszínezzük, kiegészítjük rajzzal.

Ügyelünk a helyes ceruza tartásra, vonalvezetésre, de még a színek világával is ismerkedünk. Célunk ebben a szakaszban, hogy a gyermek örömmel vegye kézbe a ceruzát, nyúljon a számítógép billentyűzetéhez, örömmel hagyjon képi jelet a papíron, akár kézzel, akár géppel.

3. Irányok gyakorlása. Sok-sok mozgásgyakorlattal, valamint a *Mozai* szoftverrel történik. A képelemek mozgatásához az egér használata is szükséges. Az egér kezelését a játék kedvéért nagyon hamar megismerik, így észrevétlenül gyakorolják a szem-kéz koordinációt, az irányok átvitelét képernyőre, a kéz finommozgásait.

Az irányok játékos tanítására az *Építő* szoftvert is alkalmazzuk, valamint a *Logowriter* program *RAK* részét.

4. A betűk írásának gyakorlása. A *Logowriter* program *ABC* részével a képernyőre írott betűket átirjuk. A program segítségével „fel-

adatlapot” készítünk egymásnak, megfigyeljük a betűk írásának pontos folyamatát.

5. Az olvasás tanítása. Három jól bevált nyitott oktató programot használunk, a bevezetőben említett francia mintára készült *Mesevilág* szoftvert, valamint a csodálatos kép- anyaggal rendelkező *Betűvarázs*.

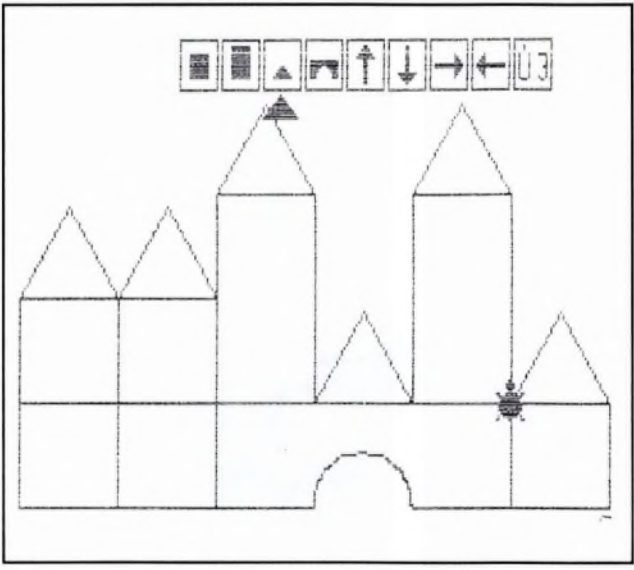
Az utóbbi évben igen megkedvelték a gyerekek a *RIO* (Rajzolj! Írj! Olvass!) programot is. Segítségével meghívót, „ajándékot”, az osztályterembe hetesrendet stb. készítünk. Az egyéni ütemű, önálló, kreatív tanulás, ismeretsajátítás kerül előtérbe munkánkban. A tanár „csak” segít, bemutat annyit, amennyit az önálló munkavégzés megtanulásához a gyermek igényel. Olyan környezetet teremt, amely motiválja a gyermeket az újabb felfedezésekre, arra, hogy minden erejét latba vesse a feladat megoldása érdekében.

A teljesség igénye nélkül csak felvillantani tudtam a fejlesztő munkában az első osztályosok képességfejlesztésében használt módszereinket és eszközeinket.

Nem csodaszert ajánlottam, csak egyféle olyan környezetet, ahol az olvasás, írás zavarai, mint részképesség-kiesések nem erősödhetnek fel, ahol azok a gyermekek, akik lépéshátránnyal kezdenek, beérik a többiekkel, s ezt jókedvvel, az iskolát, a könyveket, a betűket szeretve teszik meg. Innen már csak egy lépés az óhajtott „valamivé válás” képessége.

Mert: „A gyökerek persze nem látszanak, de tudod azok tartják a fát” (görög költő)

Barta Jenőné

A nógrádi kis városban, Szécsényben, ugyancsak sok nemzetiségbelink él. Soruk - általában - nem sokban különbözik a más vidéken élőkétől, illetve mindzokétől, akik a hátrányos, illetve a leghátrányosabb helyzetű lakosság kategóriák egyáltalán nem büszke „viselői”. És éppen úgy reménykednek, mint másutt. Ki a Mindenhatótól, ki a nála közelebb hatótól várja sorsa változását és természetesen, a legtöbbje önmaga is akar ezért tenni. A reményt fokozza bennük a nemzetiségi identitástudat erősödése. Ennek bizonyítéka a cigány gyermekekkel való foglalkozás, törődés, akik mellett, hogy szórakoznak, másokat is szórakoztatnak. Ehhez a lehetőséget a helyi művelődési központ, s ennek szociális és mentálhigiénés népművelője, **Balogh Ferencné** teremti elő évről évre.

- 1989-ben alakítottuk meg az első cigány hagyományörző együttest. Azóta ugyan a személyi összetétel változott, a cél nem, és szerencsére az eredmények is folyamatosak.

- Foglalkozásának megnevezése is arra vall, hogy önnek szoros a kapcsolata a Szécsényi Művelődési és Művészeti Központban alakult és működő együttesekkel, csoportokkal.

- A helyi általános iskolában tanár voltam, s elsősorban empatikus, lélek-közelí módszerekkel dolgoztam. Így alakult ki harmónikus kapcsolatom a nehéz sorsú, cigány származású tanítványokkal és a szüleikkel. E központ, ahol most dolgozom, felvállalta a hagyományörző együttesek tevékenységének koordinálását, azaz helyiségeit, technikáját s az energiát nyújtja a próbákhoz; tiszteletdíjat fizet (!!!) az oktatóknak; a városi rendezvényeken lehetővé teszi a fellépéseket; a külföldi szereplésekhez a felkészülés lehetővé tételével, az étkezés nyújtásával és némi útiköltség hozzájárulással is segít.

- Az említettek nagyszerű, értékes hozzájárulást jelentenek. Kik, mely csoportok az erre érdemesek?

- Jelenleg működik a Roma Hagymányörző Gyermek Együttess; a Phrala Hagymányörző Ifjúsági Csoport, valamint a Zelne Chave Ifjúsági Együttess.

- Szerepléseik?

- Sikeresek, elvégre lelkesen és jól felkészülnek. A gyermekescsoport városi rendezvényeken kapott fellépési lehetőségeket. Például május elsején, városnapon, nyugdíjasok napján. Vezetőik **Oláh Szaboles** és **Oláh Renáta**. A sok taps nekik is szólt. A Zelne Chave különböző megyei rendezvényekre is kapott meghívást a helyieken kívül. Szerepelt az 1995-ös Ki mit tud?-on és az országos elődöntőig jutott el. Vezetője: **Oláh Szaboles**. A Phrala rendszeresen szerepel megyei, sőt országos rendezvényeken. Beszélgetésünk idején a németországi Kitzingerbe készül, a Nemzetközi Kisebbségi Fesztiválra. Vezetője: **Oláh József** és **Oláhné Cserecsics Ivett**. Hangsúlyoznom kell - és ez megkönnyíti a művelődési központ, s magam munkáját is -, hogy a szécsényi cigány nemzetiségi lakosság érdeklődése erős, magas fokú saját hagyományai iránt. Ez egyébként összefogásuk erejét is tükrözi.

- Itt a nyár, talán külön programot is készítettek?

- Kitzingenben, június 22-29-én rendezik az említett nemzetközi kisebbségi fesztivált, természetesen, nagy igyekezettel készülnek rá. Szeretnénk országos szintű hagyományörző találkozóra is eljutni, amennyiben rendeznek ilyet. Itt nagy hagyománya van a szüreti vigasságnak. Ennek programjában helyet kap mindhárom együttesünk. Decemberben a Szécsényi Cigány Kisebbségi Önkormányzat közreműködésével Nógrád megyei Roma Hagyo-

A kiesi a mégkisebbsel

mányörző Találkozót rendezünk Szécsényben. Mint házigazdák, ennek feltehetően gazdag és kitűnő programjából sem maradhatunk ki.

- Nagy örömmel hallottunk a művelődési központ támogatásáról, az ön tiszteletreméltó szervező és művelődési, szakmai kezdeményező illetve fenntartó áldozatkész tevékenységéről, a csoportok, együttesek tagjairól, vezetőikről. Feltételezhetjük, hogy más irányú támogatásban is részesülnek?

- Természetesen. A Szécsényi Városi Önkormányzat, a Szécsényi Cigány Kisebbségi Önkormányzat is anyagi segítséget nyújt lehetőségeink megfelelően. (A szerző megjegyzése: biztos, hogy nagyobb fokú lenne ez a támogatás, ha Szécsény is nem tartozna az „eladósodott” városok közé, amint az olvasható volt minap a legjelentősebb napilapokban.) Erkölcsei „hozzaállásuk” mindenesetre magas fokú. Városunkban viszonylag sok az eredményesen működő cigány származású vállalkozó, ők egy-egy hagyományörző rendezvényt, csoportfellépési szívesen segítenek anyagilag is. Név szerint: **Bakos Gábor**, **Oláh Andorné**, **Oláh Róbert**, **Gazsi Sándorné**, **Gazsi Gyula**, **Baranyi Béla**.

- A közvetlen művelődési cél elérésén kívül, hajtja-e más is Önöket szép missziójukban?

- Igen. Az együttesek munkáján keresztül közelebb kerülünk a gyermekek és szüleik sorsproblémáihoz. Ezek megoldásában közreműködünk tanácsunkkal, de a gondokról, bajokról tájékoztatjuk az illetékes szociális intézményeket is. És természetesen, mint már korábban volt róla szó, a tanulás, a szereplések elősegítik az öntudat, de a felelősség fejlődését is már egészen gyermekkorban és nap nap után tapasztaljuk ennek, ha nem is sorsfordító, mindenesetre kedvező megnyilvánulásait...

Az utánpótlás

Hazai Sándor

Mi lesz ballagás után...?

Nemrég sokezer általános iskolát végzett gyermek ajkán csendült fel a klasszikus búcsúdal. A turai Általános Iskola ballagási ünnepségén 77, virágcsokrokkal elhalmazott gyermek mondott búcsút az iskolának és a tanároknak. A ballagók között 17 cigánygyermek indult el a sok küzdelmet ígérő felnőttkor felé. Emlékszem, hogy negyven élvvel ezelőtt, még milyen nagy eseménynek számított az, ha cigánygyermek feljutottak a felső tagozatra és bizony nagyon ritkán fordult elő, hogy közülük egy, kettő el is tudta végezni az általános iskolát.

Az ünnepség után, csak úgy ötletszerűen kiválasztottam öt búcsúzó roma-gyermekeket és nekik tettem fel a címben szereplő kérdést. **Buzás Laci** és **Buzás Ilonka** ikertestvérek. Laci majdnem elérte a közepes átlageredményt és állítása szerint nagyon szerette az irodalmat és a nyelvtant, de nem kevés gondot okozott neki a kémia és a matematika. Tanulmányait a hatvani Damjanich János Szakmunkásképző Intézetben folytatja, ahová felvették kőművestanulónak. Mint elmondta az apja, a nagypapa, sőt még a keresztapja is ezt a szakmát tanulta ki és jól meglehet élni belőle. Laci már többször besegített az „ősöknek” a munkába, de az ő igazi vágya az, hogy nagyon különleges házakat építhessen majd a bizonyítvány megszerzése után.

Ilonka szintén közel állt a közepes eredményhez. Ő is nagyon szerette a humán tárgyakat, de a fizika és a kémia nem voltak erősségei. Mivel Ilonka nagyon szeret öltözködni, a női ruhakészítő szakmát választotta és ő is Hat-

vanban szeretné folytatni tanulmányait. Arra kérdésre, hogy a mindennapi bejárás okoz-e majd gondot, azt feleli, hogy azt is meglehet majd szokni. Még azt is megtudom Ilonkától, hogy ő nem csak varrni szeretne szép ruhákat, hanem tervezni is.

Buzás Gizi sem volt rossz tanuló. Neki is a nyelvtan és az irodalom volt a legkönnyebb, a kémia és a fizika viszont nem kis nehézséget jelentett. Ilonkához hasonlóan ő is ruhakészítő szakmát szeretné megtanulni. Nagyon szereti a szép ruhákat, a kedvenc színei a narancssárga és a zöld. A harmadik ruhakészítő jelölt **Vidák Gréti**. Ő is a humán tárgyakra emlék-

Buzás Gizi és Hackl Judit

Vidák Gréti

szik vissza szívesebben. Mint mondja, neki nagyon tetszett az, hogy az alsótagozatban sok alkalommal lehetett verseket és meséket hallgatni, de elmondani is. Heten vannak egyébként testvérek, közülük még hárman tanulnak. Természetesen ő is ruhakészítőnek tanul majd a következő tanévben és nagyon reméli, hogy sikeresen meg is fogja szerezni a bizonyítványt. Annak nagyon örül, hogy barátnőivel és nem egyedül kerül majd az új iskolába, így sokkal könnyebb lesz elkezdni az ottani tanulást.

Hackl Juditka jórendű tanuló volt az általános iskolában. A német nyelv és a történelem jelentették számára a legtöbb élményt a tanítási órákon. A többi tantárgyat különösebben nem

szerette, de szívesen megtanulta azokat is. A következő tanévben Pécelen, a Fáy András Közgazdasági Szakközépiskolában folytatja tanulmányait. Nagyon szeretne könyvelő lenni, de csak az egyetem elvégzése után, mert úgy gondolja, hogy ezt is bírni fogja. Egyébként eddig a családban még senki sem rendelkezik érettségi vizsgával, ő lesz az első fecske. Mint mondja a nyáron talán sikerül kijutnia rokonaihoz Németországba, ahol majd lehetőség nyílik a nyelv gyakorlására is.

Farkas Pali már csak otthon sikerült megtalálnom. A család ugyanis ünnepi ebéddel várta haza és onnan nem akart elkészni. Ő erős közepes tanuló volt és kedvenc tantárgyai voltak a földrajz, történelem, matematika és a fizika. Kicsit több gondot okozott az irodalom, az valahogy nehezebben ment. Ő is kőművesnek készül, de Gödöllőn a Montágh Imre Általános Iskola és Szakmunkásképző Intézet a választott iskolája. Náluk is ezt a szakmát űzi az egész család. Pali tagja a turai Komédiások Színkörének is és a nyáron a színjátszó táborban fog eltölteni 8 kellemes napot. Nagyon szeretne megtanulni hegedülni is, meg gitározni, mert a zene hozzátartozik az életéhez.

...**Kicsi gyermekek! Nagyon tetszett az, hogy ilyen komolyan készültek a felnőttkorra. Remélem, hogy a felnőttek is komolyan vesznek majd benneteket, és megadnak minden segítséget ahhoz, hogy terveitek valóra válhassanak!**

Takács Pál
tanár

Buzás ikrek: Laci és Ilonka

„NYISSATOK KAPUT!”

OLVASÓTÁBOR SZOLNOKON CIGÁNY GYERMEKEK RÉSZÉRE

Az Oktatási és Továbbképzési Központ Alapítvány szervezésében immár hatodik alkalommal rendeztük meg Szolnokon, a Turisztikai Központban a Nyissatok kaput címmel elnevezett olvasótábort.

A táborba öt megyéből érkeztek gyerekek: sokuk életében ez volt az első táborozás, de olyanok is voltak, akik vissza-visszatérő lakói a Tiszaligetnek.

A tábor céljai: a gyermekek olvasóvá nevelése, a cigányírók, költők életútjának bemutatása, cigány hagyományok ápolása, a cigánytánc, a cigánydalok megszerettetése, hisz ezek is Magyarország kulturális kincsének szerves részei. Mindannyiunknak felejthetetlen élményt jelentett a Rendőrmapi bemutatkozó, illetve versenyek.

A Nagykátai Bűnmegelőzési Csoport bemutatója a bűnözők elfogásának módjait jelenítette meg rendőrkutyák segítségével.

A Pest Megyei Rendőr-főkapitányság közlekedésrendészeti csoportja érdekes szellemi vetélkedőt rendezett a gyerekeknek, majd kerékpáros akadályverseny tette próbára gyakorlati tudásukat.

Az ajándékozást és a rendőrök kedvességét köszönjük, emlékezetessé tették tábori élményeinket.

Értékes és szép színfoltja volt táborunknak Biharváriné Varga Gabriella játékos előadása, amelynek témája a környezetünk védelme, megóvása volt.

Táborunk egyik legkedvesebb vendége **Oláh Mara** naív festőművész volt. A gyerekek őszinte áhítattal hall-

A jó hangulat adott volt

A nagykátai bűnmegelőzési csoport bemutatója

gatták csodálatos élettörténetét, amelyet a művésznő mély átéléssel mesélt

el. Kiállított képei olyan érzésekről árulkodnak, amelyek csak a cigányoké. A bánat, az öröm színei ragyogóan tükröződnek festményein.

A kirándulások, a strandolás, a sportversenyek, játékok, dalok tanulása egy hétre csodálatos közösséggé alakította a gyermekeket és felnőtteket.

Jó lenne jövő nyáron ismét ilyen jellegű tábort szervezni!

Köszönjük a Nemzeti és Etnikai Kisebbségekért Közalapítvány, az Országos Cigány Kisebbségi Önkormányzat, a Művelődési és Köznevelési Minisztérium, a szolnoki Kisebbségi Jogvédő Iroda és **Kökény Kálmán**, OCKÖ képviselő támogatását!

Bujdosó Jánosné
táborvezető

Kökény Kálmán, Bujdosó Jánosné és Dobozi József

KITÜNTETÉSEK NEMZETISÉGI NÉPRAJZKUTATÓKNAK

1968-1969-et írtunk, amikor a nemzetiségi szövetségek egyre bátrabban, egyre szélesebb körben kezdtek foglalkozni önmaguk archaikus népi kultúrájával. Saját, hozzáértő értelmiségük azonban ezidőtájt kevés volt. Szerencsére a Magyar Néprajzi Társaság is úgy érezte, hogy nagyobb figyelmet kell szentelni a néprajztudomány területének, és hatékony támogatást nyújtott. A hátorítás és számos kezdeményezés elsősorban **Balassa Iván** nevéhez fűződik.

Így jött létre a Néprajzi Társaságon belül 1973-ban a Nemzetiségi Szakosztály. 1975-ben német, szlovák, román és délszláv (horvát, szerb, szlovén) nyelveken megjelentek az első nemzetiségi néprajzi tanulmánykötetek. A sikeres sorozatok folytatása azóta is tart. A hetvenes években kezdődtek a nemzetiségek nyári néprajzi gyűjtőtáborai, amely fiatal generációk figyelmét fordította őseik hagyományos kultúrája felé. Eredményességüket mi sem bizonyítja jobban, minthogy 10–15 év alatt, az 1980-as évek végére közel fél-száz nemzetiségi múzeum, tájház és értékes gyűjtemény született az országban. A megnövekedett érdeklődésnek is köszönhető, hogy több kisebbségi fiatal végzett a hazai, sőt anyanemzeteik egyetemén állami ösztöndíjjal, etnográfia szakon. Új nemzedékek álltak a népi kultúra megőrzésének szolgálatába. Számos kiemelkedő nemzetiségi etnográfus nevét ismerhette meg az ország.

Ugyancsak a Magyar Néprajzi Társaság szervezésében indult el a Nemzetközi Néprajzi Nemzetiségkutató Konferencia sorozat 1975-ben Békésben, amelynek jóhíre a határokon kívülre is eljutott. E konferenciákon – 1996 őszén már a hatodikon – 10–15 ország kisebbségi kultúrantropológusai találkoznak és cserélik ki kutatói tapasztalataikat.

A Magyar Néprajzi Társaság közgyűlése újabb lépést kezdeményezett. A közel negyedszázados nemzetiségi néprajzi kutatás eredményeit értékelve

1996-ban PRO ETHNOGRAPHIA MINORITATUM címmel elismerő emlékermet alapított. A kitüntetések átadására első ízben 1997. május 21-én került sor, azon neves etnográfusok számára, akik a kisebbségek hagyományos kultúrájának kutatásában, a tudományszervezésben kiemelkedő érdemeket szereztek.

A PRO ETHNOGRAPHIA MINORITATUM kitüntetést első alkalommal nyolcan kapták. Közük 7 nemzetiségi kutató és Balassa Iván, aki a nemzetiségi kutatásnak nemcsak mint a Néprajzi Társaság elnöke, hanem a továbbiakban is támogatója az ügynek. Az alapszabály szerint a későbbiekben évenként csak egy hazai és egy külföldi részesülhet e rangos elismerésben.

Idén május 21-én, a Néprajzi Társaság ünnepélyes közgyűlésén az alábbiak vették át a kitüntetéseket: **Balassa Iván** (magyar), **Bódi Zsuzsa** (cigány), **Frankovics György** (horvát), **Hocópán Sándor** (román), **Kiss Mária** (szerb), **Kozár Mária** (szlovén), **Krupa András** (szlovák), **Manherz Károly** (német). Ugyanakkor a közgyűlés – munkásságuk elismerésül – **Gyivicsán Annát** és **Eperjessy Ernőt**, a nemzetiségi szakosztály két társelnökét, a Magyar Néprajzi Társaság Tiszteletbeli tagjának választotta meg.

A kitüntetéseket **Andrásfalvy Bertalan**, a Magyar Néprajzi Társaság elnöke nyújtotta át. **Bellon Tibor** főtitkár a Bódi Zsuzsannának odaítélt elismerés indoklásában röviden az alábbi érdemeket emelte ki:

Kiállításrészlet a Néprajzi Múzeumban

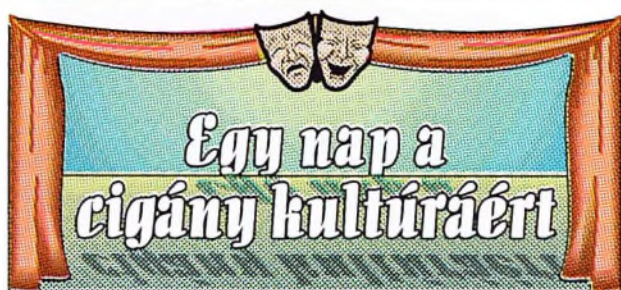
Mint a Pest Megyei Múzeumok Igazgatóságának munkatársa, másfél évtizeden keresztül több nemzetiségi – főleg cigány – vonatkozóan múzeumi kiállítás rendezője. 1990 után egyik szervezője az országos vagy regionális jellegű cigány néprajzi konferenciáknak. Több önálló kiadvány és publikáció szerzője. A Magyar Néprajzi Társaság nemzetiségi etnográfia sorozatának 1993-ban induló cigány kötetének a szerkesztője. Konferenciákon és más fórumokon, tanulmányokban egyik szorgalmazója, hogy a nemzetiségek hagyományos kultúrája méltóképpen kapjon helyet az iskolai oktatásban.

A Pro Ethnographia Minoritatum kitüntetés alapítása újabb bizonyítéka a kisebbségi kultúra megbecsülésének.

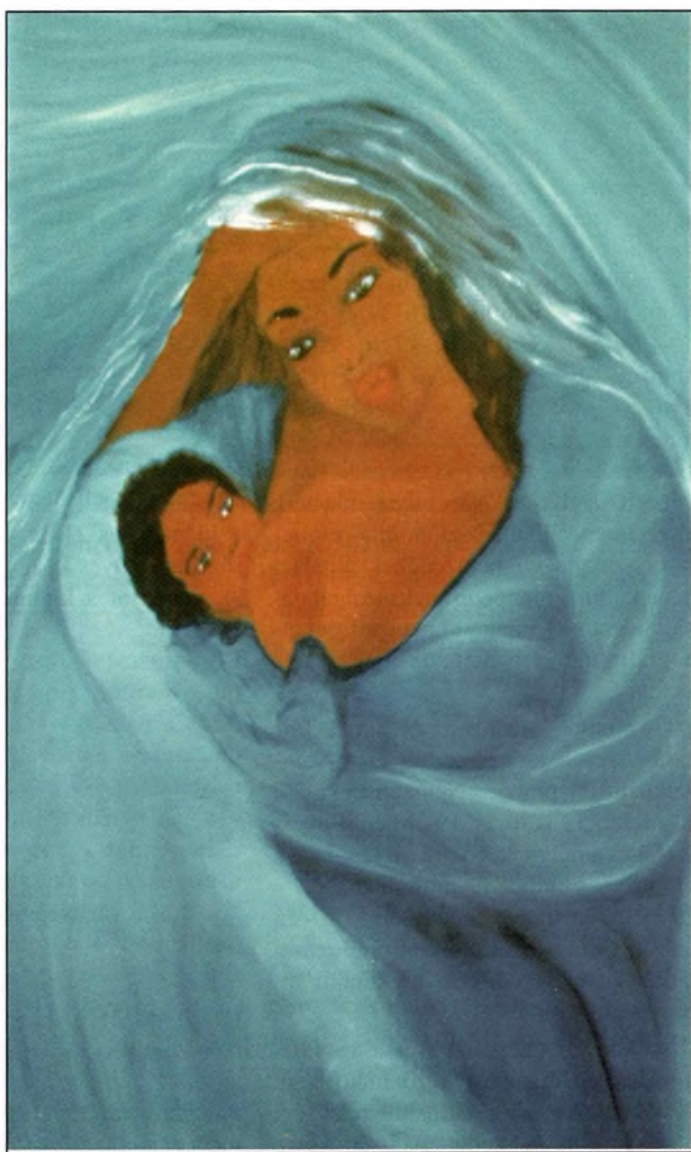
Dr. Eperjessy Ernő
a MNT Nemzetiségi szakosztályának elnöke

O. Mara festményei a gyerekek körében is nagy sikert arattak.

Kocsisné Monoki Julianna a Polgármesteri Hivatal képviselőjében köszönti Oláh Mara naív festőt

Felvételeink a Kisújszállási Cigány Kisebbségi Önkormányzat által megrendezett Cigány Kulturális Találkozóán készültek. Az egésznapos rendezvényen volt bábszínház, rajzverseny, nemezelés, Oláh Mara naív festő kiállítása, valamint folklórműsor. A fellépő Palacsintó Glaszó, Loli Jag és a helyi hagyományörző együttesek nagy sikert arattak. A rendezvényt a Nemzeti és Etnikai Kisebbségeért Közalapítvány támogatta.

Fotó: Paksi Éva

**A Kisújszállási Hagyományörző
Együttes táncosa**

Az elbűvölt közönség

EPERFÁK

Úgy álltak, sorakoztak egymás mögött kilométer hosszan, gyönyörű, egyenes, göcsört mentes törzsükkel, hatalmas, fölējük emelkedő, ernyőként szétterülő haragoszöld koronájukkal, szépségesen szétterülő sajátos levélzetükkel, mint dísz-egyenruhába öltözött honvédek a forró nyári melegben a kövesút két oldalán. Csak a délutánra kellett várni, hogy kissé alábbhagyjon a tikkasztó meleg, hogy aztán az Isten és természet által is egyaránt az éhezők éhének csillapítására született fákra fel lehessen mászni eprészni.

Eperfák. Fehér, kese, kékesfekete édes gyümölcsüket kínálók. Kora esténként szinte ránk, Csisznyikó-beli cigány fiatalokra vártak. Kínálták magukat. Mi, brigádokba verődünk, vittük a nyűtt zsákokat, asztalterítőket, s beosztottuk, hogy a fákra kik másznak fel, s kik söpri be a termést. A koronák közé a vékonyabb fiúk kúsztak fel macskagyorsasággal, s miután megrázták a fák koronáit, maguk is csemegeztek, míg mi az otthonról hozott kaszrojokba szedtük a vacsorára valót.

Amikorra megszedtük a gyümölcsöt, jól is laktunk, le tudtuk a vacsorát. Óh, hány alkalommal csupán az eper volt a betévő esti falatunk a cigánysoron, Törökszentmiklóson. Félévszázad távlatából is áldom azt, vagy azokat a városatyákat, útfenntartókat, akik gondoltak az éhező vándorra, s az utak mentére eper, meggy, cseresznyefát ültettek. Hol, melyik faluban milyen szokás, gyümölcskultúra dívott, s akadt-e jószándékú em-

ber, aki a fáradt utasokra is gondolt.

Törökszentmiklóson a gyerekek korom óta működő híres téglagyártól a 4-es út mindkét oldalán hosszan sorakoztak egészen a Kenderföld- dűlőig a gyönyörű eperfák. Valahányszor Szolnokra vezet az utam, s elérkezem Szentmiklós határáig, nosztalgiám van Összefut a nyál a számban, mert gyerekkorom édes-keser éhségoltó gyümölcsére az eperre, a gyönyörűséges lomboszatú fákra gondolok, amelyeket vagy az idő, vagy az emberi gondatlanság ítelt halálra. Helyükre, ha jól emlékszem, nyárfákat ültettek. Évtizedek alatt

ezek is megnőttek, leveleik ezüstösen csillognak, csak éppen nem teremnek az út vándorainak, az éhező gyerekeknek gyümölcsöt.

Ezért sajnálom az eperfákat. Ha rajtam állna, elrendelném, hogy minden közút mentén olyan fákat is ültessenek, amelyek termése éhséget enyhít. Bizonyára hálásak lennének érte az utak vándorai. Mert jó lenne, ha ezek az utakmenti eper, meggy, cseresznye stb fák állva halnának meg, s míg termést adnak, s nem veszélyeztetik a közúti közlekedést ápolnák, gondoznák őket.

Gyökértagadók

Önkirekesztők, gyökerüket megtagadók, asszimilálódók. E fogalmak azonosíthatók is, meg elkülöníthetők is, ám mégis minőségi különbségeket tartalmazó jelzésértékűek és valahol egy tőről fakadnak. Személyiségekben, felfogásokban, elkülönülések passzív vagy aktív ki vagy megnyilatkozásaikban jutnak kifejezésre és így társadalmi megítélésre.

Csak valóban intelligens ember képes szembe nézni önmagával, vállalni önazonosságát, odatartozóknak vallani magát, ahol született. Ahhoz azonban, hogy valaki szembenézzen a társadalom, a közvélemény ítéletével, gyökereit is vállalnia kell. Roma, illetve cigány az, aki annak vallja magát. Ez a formula jogilag lehet igaz. Az is, s el is fogadható, erkölcsileg, etikailag – a cigányság megítélése szempontjából azonban kevés!

Vallhatom én magam cigánynak, ha törekvéseim arra irányulnak, hogy elkülönüljek a cigányságtól, megtagadjam gyökereimet, s úgy asszimilálódjak, ahogy azt mások; egykor az állam, a kormányintézkedések segítettek vagy éppen a fajtám elmaradottságára való ítéletével kényszerítettek arra, hogy tagadjam meg származásom, ne vállaljam, hogy egy vérből való vagyok velük.

Gyökereim megtagadására ítélnék, ítéltetnék. De ez csak akkor jár sikerrel, eredménnyel, ha jellemtelen vagyok, ha szemernyi szeretet sincs bennem cigány anyám és cigány apám iránt! Ha én is akarom, hogy gyökereim tagadjam meg, teljesen elkülönüljek fajtámtól, közöttük még a családon belül azoktól is, akik vallják, vállalják roma származásukat.

Vajon miért kell szólnom az önkirekesztőkről, a gyökerüket megtagadókról, a passzívan, de valójában mégis asszimilálódókról? Elsősorban azért, mert sajnálom őket. Lelki betegek, pszichológiai esetek, életüket halálukig végigkíséri a nem megvallott lelkiismeretfurdalás gyötörő gyengülő-erősödő görcsei, fájdalmai, ha bevallják, ha nem. A másik ok talán még súlyosabb. Azért szükségszerű e fel-felbukkanó, ám egyre szaporodó jelenséggel foglalkozni, mert a gyökerüket megtagadók nem csak saját lelkiismeretüket roncsolják, tesznek kárt egyébként egészséges felfogásokban, hanem azért, mert mérgezik környezetüket is. Közvetlen családjukat, gyermekeik, vejeik, menyek – különösen, ha azok nem toleránsak a mássággal szemben! – lelki

világát. Végül is olyan hamisan magas szintre emelik származásuk tagadását, hogy végül el is hiszik, ők nem cigányok.

Sajnos elég sok vegyes házasság, családi lét tragikusan ér véget, bukik el a másság tagadása, a másság el nem fogadása miatt még akkor is, ha a szerelem jegyében kötötték. Igen, mert mint a közmondás tartja: lakva ismemi meg az embert. (Hát még a cigányt!) S csak egyszer, egyetlenegyszer célozgasson roma származására a nem cigány házastárs, máris kirobbanhat a viaszly kettejük között. És ennek a megoldása a házastársak egységének, a család harmóniájának a visszaállítása már sokféleképpen oldódik meg. Nem szükséges ennek variánsait felsorolni, mert a roma fél sokszor a származásvesztést-tagadást áldozza fel, mert erre kényszerül.

Esetek sokaságának a felelőletével bizonyíthatnánk, hogy egy-egy jelentősebb családi eseményt (keresztelést, ballagást, házasságot, születést és névnapot, temetést stb.) züllesztett szét családokat, vert éket a cigányok és a magukat nem cigányoknak vallók, illetve a nem is roma családi hozzátartozók közé, mert nem voltak toleránsak, szégyelltek cigány vejüket, menyüket, fiukat, az unokát, netán a család távolabbi roma hozzátartozóit, s ezért nem álltak oda egy sorba a családi eseményen a magát is megtagadó, de valójában cigány származású testvérük mellé, akit a férj vagy feleség teljesen elszakított roma családjától, testvéreitől.

Értetlenül állok a jelenség előtt, amely mögött mind több ízben tapasztalom, hogy sok esetben elsősorban roma értelmiségiek (!) nem vállalják gyökereiket, képesek megtagadni apjukat, anyjukat, inkább asszimilálódnak. És még arra is képesek, hogy emlékező családi eseményekről mondjanak le, ahol esetleg együtt lennének láthatóak fényképen a sötét bőrű, a rasszjegyeket rajtuk valóban jobban felismerhető testvérük társaságában. Én azt gondolom, hogy minél intelligensebb és főleg műveltebb(!) egy cigány ember, annál inkább elvárható, hogy vállalja önazonosságát, hogy ne tagadja gyökereit.

Sokszor szóba kerül tanácskozásaimkon: kevés a roma értelmiség. Nem állítom, hogy az említettek lennének a fő okok. Ám azt igen, hogy ott van ez is közöttük. Van-e szükségünk az ilyen – mondjuk ki! – gyenge jellemű, gyökereiket megtagadó (romákra?) emberekre? Vallom: nem mondhatunk le senkiről, aki segíteni akarja az ügyet. Én azonban mégis jobban bírom azokban a nem cigány, nyílt szívű, toleráns, a másságot, elsősorban a cigányságot elfogadó, velünk együtt gondolkodó és haladó, segítőkész értelmiségiekben, akik közül sok olyat is ismerek, aki szeretet is(!) bennünket, s feleségként vagy szerelmünként, férjként vagy társként úgy és olyannak fogad el bennünket, amilyenek vagyunk, amilyenek születtünk, s nem kívánják hogy önkirekesztőkké váljunk, gyökereinket megtagadjuk és elveszítsük. Sőt! Lehet, hogy azért vetnének meg bennünket, ha megtagadnánk önmagunkat, ha nem vállalnánk cigány gyökereinket.

Farkas Kálmán

Harag nélkül, nem számonkérésként

Nincs szándékom senkit sem megsérteni, életébe avatkozni, elhatározását bíráltni, netán Tőle bármit számon kérni, ezért nem írom le hol él, mi a neve. Hangsúlyozom: tiszteltetben tartom minden jogát.

A településen, ahol jártam, olyan gyerekekről hallottam - nem is kevesen mondták és úgy, hogy „cigány gyerek”, aki „remek hegedűs, hár alig tizenöt éves”. Miért ne keresném föl a családot, miért ne mutatnám őt be az LD olvasóinak?

A fiú és édesanyja otthon voltak. Megörültem, nem jöttem hiába. Kár volt lelkesednem, mert miután megtudtam, hogy a kis hegedűs va-

lóban a helyi zeneiskola egyik emisenze, de, mondta, nem lehet riportot főszereplője. Nem, mert mint saját maga is hangsúlyozta, a klasszikus zenét tanulja, művelési és feltehetően ebből a jövőben sem enged, ő nem cigány. Anyuka megerősítette ezt azzal, hogy a legutóbbi népszámláláskor is magyar nemzetiségűnek vallották magukat, és ebből a családfő nem kíván engedni annak ellenére, hogy mint kiderült, romungró, ráadásul cigány zenekarban játszik, egy üdülőhelyi közeli csárdában.

Hazai Sándor

A MAGYARORSZÁGI CIGÁNYOKÉRT KÖZALAPÍTVÁNY 1997. JÚNIUS 25-I KURATÓRIUMI ÜLÉSÉNEK DÖNTÉSEI

Pályázó szervezet	Kért támogatás	Megítelt támogatás	A program leírása
Mélykúti Cigány Érdekképviseleti Szervezet	1.500.000 Ft	Elutasítva	Gyepmesteri telep (döggút)
Szemerei CKÖ	1.500.000 Ft	500.000 Ft	Sertéstartás
Inárcsi Független Cigány Szervezet	1.500.000 Ft	Áthelyezve a köv. ülésre	Raklapgyártás
Siroki CKÖ	1.500.000 Ft	1.100.000 Ft	Mészégető
Lungo Drom Törtel	793.000 Ft	Elutasítva	Sertéstartás
Szerepi CKÖ	1.650.000 Ft	Elutasítva	Tehéntartás
Kiskunmajsai Cig. Fog. SZKHT	1.500.000 Ft	Vállalkozóiba áthelyezve	Foglalkoztatás
Szítai András, Bogács	200.000 Ft	100.000 Ft	Sertéstartás
Pálfi János, Hódmezővásárhely	1.000.000 Ft	600.000 Ft	Varroda
Nagyhajú László, Abony	1.000.000 Ft	Átdolgozandó	Szociális bolt
Varga Károly, Kőrösújfalú	1.000.000 Ft	Elutasítva	Állattartás
Karcy Bt, Karcag	1.000.000 Ft	1.000.000 Ft	Cukrászsüzem
Barkóczi Kálmánné, Tiszaderzs	1.000.000 Ft	Elutasítva	Kisbolt
Eröss László, Fábánháza	1.000.000 Ft	1.000.000 Ft	Földmunka
Moldvai Sándor, Hódmezővásárhely	1.000.000 Ft	Elutasítva	Műanyagzsák készítő
Jakab Józsefné, Budapest	1.000.000 Ft	Elutasítva	Kisbolt
Kalányos István, Ózd	1.000.000 Ft	700.000 Ft	Fakitermelés
Balogh Béla, Romhány	600.000 Ft	600.000 Ft	Tojótük - tartás
Csikós József, Nagykáta	970.000 Ft	Elutasítva	Földmunka
Banya László, Jánoshida	1.000.000 Ft	Elutasítva	Állattartás
Lévai István, Nagysáp	959.000 Ft	610.000 Ft	Földmunka
Nagy Sándorné, Besenyőtelek	1.000.000 Ft	1.000.000 Ft	Élelmiszer diszkont
Horváth Gábor, Székesfehérvár	1.000.000 Ft	Elutasítva	Takarító
Oláh Józsefné, Szécsény	1.000.000 Ft	600.000 Ft	Sertéstartás
Berényi László, Babócsa	500.000 Ft	500.000 Ft	Gombatermesztés
Szabó Tamás, Budapest	800.000 Ft	Elutasítva	Fuvarozás
Lungo Drom Cig. Szöv. Szolnok	800.000 Ft	Áthelyezve a köv. ülésre	Oktatás
Kosztics László, Budapest	1.000.000 Ft	500.000 Ft	Asztalos
Gönczi Imre, Aranyosapáti	176.000 Ft	250.000 Ft	Nyúltartás
Radics Ödön, Tarnalelesz	1.000.000 Ft	550.000 Ft	Erdőművelés
Gulyás Árpád, Budapest	1.000.000 Ft	Elutasítva	Építőipari vállalkozás
Rácz Aladár, Salgótarján	800.000 Ft	Elutasítva	Vásároló
Oláh Rezső, Salgótarján	800.000 Ft	Elutasítva	Vásároló
Andrics Ida, Örkény	900.000 Ft	500.000 Ft	Varróműhely
Bencsik Urbánné, Szajla	1.000.000 Ft	500.000 Ft	Vegyeskereskedés, gyógynövény felvásárlás
Rácz Pál, Magyargóc	1.100.000 Ft	600.000 Ft	Tojótük - tartás
Rácz Ernő, Nagylóc	1.000.000 Ft	500.000 Ft	Sertéstartás
Sztojka Sándor, Mohács	800.000 Ft	800.000 Ft	Fakitermelés
G.L.H. Szolg. Bt Makó	1.000.000 Ft	1.000.000 Ft	Lakásépítés - vályogverés
Balogh József, Békés	650.000 Ft	350.000 Ft	Sertéstartás
ÖSSZESEN:	38.998.000 Ft	26.630.00 Ft	

Hagyományteremtő fesztivál Veszprémben

Nagy jelentőségű kulturális esemény színhelye volt a Veszprém Városi Művelődési Központ július 4-én. Itt rendezték a II. Veszprém Megyei Cigány Művészeti Fesztivált, melyet a Művelődési Központ – hozzájárulásként, térítés nélkül – tett lehetővé. (Az első, 1995-ben, nagy érdeklődést keltett és nagy sikert aratott mind a szervezést, mind a lebonyolítást illetően. A másodikat azért nem 1996-ban rendezték, mert tekintettel voltak a TV Ki mit tud?-jára.)

A Veszprém Megyei Cigányok Független Érdekvédelmi Szövetsége, s a Veszprém Megyei Cigányok Kulturális Egyesülete írta ki a fesztivált, amelynek szervezését és lebonyolítását főként a Veszprém Megyei Közművelődési Intézet végezte.

Sümegeen volt a válogató, a megmérettetés. Szólisták, kisebb- nagyobb csoportok, együttesek léptek fel itt, számos műfajban. Közülük ajkai, berhidai, nagyvázsonyi, somlójezői, sümegi és szentkirályszabadjai szereplők jutottak tovább, azaz a július 4-i veszprémi gálára: közel százan, főként leányok, s elsősorban cigány nemzetiségűek.

A műsor kezdetén felolvasták **dr. Hegyesiné Orsós Éva** államtitkár, a Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Hivatal elnöke levelét, amelyben jelentősnek, s hagyományteremtőnek nevezte ezt a fesztivált (megrendezéséhez a NEKH is hozzájárult). A rendezvényt ketten nyitották meg: **Mohácsi Attila**, az Országos Cigány Kisebbségi Önkormányzat elnökhelyettese, és **dr. Szalay András**, a Veszprém Megyei Kögyűlés elnökhelyettese is. (E két szerv anyagiakkal is támogatta a megrendezést, nem csak erkölcsileg)

Ami a szereplők bemutatottak, az minden dicsőítet, elismerést megérdemel. Mind ők, mind felkészítőik méltán váltották ki a tapsviharokat. Igaz, a gála nem verseny volt, mégis, némiképp annak bizonyult, hiszen bejelentették: a közönség szavazata alapján „legjobbna” bizonyult személy, vagy együttes megkapja az OCKÖ és a VMCFÉSZ közös ajándékát, a szép, értékes TV-készüléket, amelyet közszemlére is tettek.

Sokan megörültek, amikor a reál való szavazásért, **ifj. Kozák János**, a tévé Ki mit tud? közönségdíjasa fellépett a műsor kezdetén, majd végén, ekkor már az Ajka-Padragkút együttesel, s produkcióikkal csak fokozták a kedvet, jó hangulatot.

A zárszót **Balázsne Látó Julianna**, a Veszprém Megyei Cigány Kulturális Egyesület elnöke és **Kozák János**, a VMCFÉSZ elnöke, az OCKÖ alelnöke mondott, meghirdetve a következő, a harmadik fesztivált. Kozák János adta át **Farkas Norbert** táncdalénekesnek a közönség szavazatai révén nyert tv-készüléket. A szervezésben-rendezésben közreműködő települési, és kisebbségi önkormányzatok, s a két rendező szerv ajándékainak, s a szereplést igazoló okleveleknek nagyon örült valamennyi szereplő. Ők az elismeréssel talán indítást is kaptak a művészeti ághoz való haladásukhoz és a jövő évi, újbóli szereplésükhöz.

Hazai Sándor

**A Cigány Népművészek
Országos Egyesülete és a
Magyar Művelődési Intézet
Nemzetközi és Kisebbségi
Főosztálya pályázatot hirdet
cigány népművészek,
népművészeti hagyományokat
felhasználó kézműves
közösségek, alkotóművészek
számára az alábbi
kategóriákban:**

**FÉMMŰVES MUNKÁK,
FAMUNKÁK,
VESSZŐ- ÉS KÉREGMUNKÁK,
GYÉKÉNY-, CSUHÉ- ÉS SZALMA MUNKÁK,
SZÓTTESEK,
NÉPI HANGSZEREK,
HASZNÁLATI TÁRGYAK, VALAMINT
KISPLASZTIKÁK**

A pályázat célja, a hagyományos mesterségeket folytatók munkásságának megismertetése, ösztönzés a népművészeti hagyományok ápolására, továbbfejlesztésére. A pályázatra beérkező alkotásokból országos kiállítást rendezünk, amely a budapesti bemutató után a megyékben is megtekinthető lesz.

Pályázni lehet legalább 3 darab egyedi tárggyal vagy több tárgyból álló tárgyegyüttesel. Az alkotók közösségek tagjainak munkái önálló pályaművek.

Pályadíjak pályázati kategóriánként:

I. díj	30.000 Ft
II. díj	20.000 Ft
III. díj	10.000 Ft

Pályadíjak a kisplasztika kategóriában:

I. díj	50.000 Ft
II. díj	40.000 Ft
III. díj	30.000 Ft

A pályázatok beküldési határideje:

1997. szeptember 1.

A beküldött pályaművekhez kérjük, mellékeljék az alkotó nevét, lakcímét, eddigi munkásságát, valamint a beküldött tárgyak helyi nevét, méreteit, értékét tartalmazó listát.

A pályamunkákat az alábbi címre kérjük eljuttatni:

**Magyar Művelődési Intézet Nemzetközi és
Kisebbségi Főosztálya, Bódi Zsuzsanna,
1011 Budapest, Corvin tér 8.
Tel./Fax: (1) 201-5782**

Egyedül a gyávasággal

Már-már közhelyszerűen emlegetik, hogy erkölcsi mélyponton van az ország. S valóban, ennek megannyi jelével és tünetével találkozhatunk nap mint nap, habár az erősödő sikerpropaganda mintha valamelyest tompítaná az egyre elviselhetetlenebb ellentmondásokat. Látszólag persze, hiszen a szegénység, a szolidaritáshiány, a szociális megfosztottság ettől még nem lesz elviselhetőbb. Ugyanakkor hiábavaló minden próbálkozás, ha a gazdasági és a társadalmi süllyedés megállíthatatlan, s ha az állampolgárok nagyrésze nem lát maga előtt kiutat. Nem mintha a társadalom tagjai nem akarnának, hanem sokkal inkább azért, mert a *köznapok valósága a reményvesztettség, illetve a megadó beletörődés érzését táplálja*. Még akkor is, ha idáig nem beszélhettünk a hatalmi elvárásokhoz való rettegő igazodásról. A demokrácia jelenvalóságából adódóan, amely viszont önmagában mégsem jelent megnyugvást.

STATISZTIA SZEREP

Mert a *felüllékvők szűk kasztja a jogállamiság keretei között is a maga képeére igyekszik formálni a valóságot*. Jóllehet nem teljesen önkényesen, de annyira mégis meghatározóan, hogy az állampolgárok milliói csupán statisztaszerepre kényszerülnek. A hatalmi döntések logikáját semmilyen módon nem képesek befolyásolni. Még ha szeretnék is, az úgynevezett tőke és hatalmi javak egyenlőtlen elosztása miatt teljességgel illuzórikus abban hinni, hogy egyik napról a másikra megváltozhat valami. De hát a rendszerváltozás időszakában bárki felfigyelhet arra, hogy a korábbi ígéretek mindegyike üressé vált, s hogy jóformán nem történik más, mint a szavak és tettek közti szakadék legalább szavakban történő elplezése. Vagyis a kormányzati politika mindenáron való elfogadtatása, ami azért érthető, mert valóban - a szavazati arányokat tekintve - többségi elfogadáson alapul. De a törvényesség és az elfogadottság (legitimáció) különb-

ségeiről sem szabad megfeledkeznünk. Végül is arról van szó, hogy még a koalícióra szavazó állampolgárok is becsapottnak érzik magukat. Az a határozott meggyőződés kezd kialakulni, hogy a kormánykoalíció, a félrevezetés sokszor átláthatatlan fortélyaival él.

Ha nem így lenne, alighanem társadalmi elégedetlenségről sem beszélhetnénk. Úgy is mondhatnánk, a többség rokonszenvét nem vesztette volna el a kormányzati hatalom. Csakhogy éppen erről van szó. S ahogyan közeledik a választások időszaka, egyre több körülmény utal arra, hogy a *hatalmon lévők elszánt küzdelmet folytatnak a politikai szimpátia visszaszerzéséért*. Nem zárhatjuk ki annak lehetőségét sem, hogy a különböző kormányzati intézkedések (így a nyugdíjak felemelése, az állam és a legnagyobb történelmi egyház viszonyának konszolidálása) éppen az előbbi célt szolgálják. Ne kerteljünk: arról van szó, hogy a nagyobb kormányzó párt meg akarja őrizni kormányzati szerepét. „Mellesleg” újabb csapdákat állítva azok számára, akik úgy gondolkodnak, hogy a jelenlegi helyzettől már csak jobb jöhet. Mert akik jelenleg a hatalom birtokosai, már minden kiváltságot megszereztek, s végre munkálkodhatnak azon, hogy a társadalom többsége is érezkelje a javulást.

A PÉNZ DIKTATÚRÁJA

Csak éppen egy alapvető körülményről semmiképp sem szabad elfeledkeznünk. Ha ugyanis a gazdasági növekedés nem éri el az öt százalékot, az életkörülményekben sem történhet gyökeres változás. A *pénz diktatúrája ráolvasással nem számolódik fel*. Mint ahogyan nem csökken számottevően a munkanélküliek száma sem azzal, ha az országba áramló külföldi tőkét csodaszerként próbálják elfogadtatni. Mert ha tőkéről beszélünk, azonnal a profitra kell gondolnunk. S a tőke ott működik igazán, ahol a várható haszon jelentős. Ezt a hasznat pedig aligha lehet alul-

képzett, a mindennapi túlélés kényszerével foglalkozó polgárokkal megtermelni. S minél kevesebb pénz jut az oktatásra, a szociális ellátó rendszerekre, annál nagyobb a veszélye annak, hogy a modernizációs kísérlet csődöt mond. Végre látnunk kellene azt is, hogy a *jelző nélküli piacgazdaság egyfelől jólétet termel (meglehetősen szűk társadalmi réteg számára), másfelől pedig nélkülözést és megfosztottságot mindazoknak, akik sem anyagi, sem hatalmi, sem kapcsolati tőkével nem rendelkeznek*. Hiába vágnak az állampolgárok arra, hogy nagyobb mértékben részesüljenek a megtermelt javakból, ha például a bankok konszolidációja fontosabb mindennél. Kétarcú jelenség ez, mint amnyi más a „vadkapitalizmus” körülményei között.

KÉNYSZERŰ BELETÖRÖDÉS

Miközben ugyanis a *piacgazdaság törvényei határozzák meg a fejlődés menetét, sokszor érezhetjük azt, hogy ennek előnyei a gazdasági és a politikai elit körében halmozódnak fel*. Még hozzá annyira szembeötlő módon, hogy a társadalmi igazságosságnak és a megközelítően egyenlő köztelherviselésnek még a látszata is hiányzik. De hármennyire felháborítóak is a vagyonosodást kísérő jelenségek, vagy azok a hatalmi manipulációk, melyek arról igyekeznek meggyőzni, hogy a „saját szemünknek sem higgyünk”, egy idő után a gyávaság érzésvilágát erősítik. Kezdetben csak a szótlanúság, mely fokozatosan vezet el a kényszerű beletörődésig. Feltéve persze, ha eleve lemondunk a változtatás lehetőségéről. De hát éppen a polgári demokrácia körülményei között nem vállalhatjuk ennek felelősségét, hiszen a parlamenti választások nyújtanak esélyt az elégedetlenség kifejezésére. Még akkor is, ha első pillantásra semmitféle garancia nincs arra, hogy az új kormányzati hatalom időszakában minden jobbra fordul.

Dr. Kerékgyártó T. István

Általános, Középiskolások és Felnőtt I. magyarországi Roma Csapat és Egyéni Sakkbajnoksága 1997. évi versenykiírása

Pusztaföldvár, Sportcsarnok 1997. október 3-4.

1./ Verseny célja: A sakkozás népszerűsítése a cigány tanulók és a felnőttek körében. Játéklehetőség biztosítása, tehetséges tanulók kiválasztása, sportbaráti kapcsolatok kialakítása.

2./ Verseny fővédnökei: dr. Hegyesiné Orsós Éva címzetes államtitkár asszony, a Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Hivatal elnöke; Horváth Aladár, a Gandhi Kuratórium elnöke, a Roma Polgárjogi Alapítvány elnöke.

3./ A verseny védnökei: Hevesi József, Békés Megyei Nemzetiségi főtanácsos; Petró József, a Békés Megyei Sakkszövetség főtitkára; Vetró László, Pusztaföldvár polgármestere; Sódar Ferencné, Pusztaföldvár jegyzője; Prihelszki Jánosné, az Általános Művelődési Központ igazgatója; Nagy János, Pusztaföldvár Kisebbségi Önkormányzatának elnöke; Lakatos Tibor, Orosháza Kisebbségi Önkormányzatának elnöke; Katona József az orosházi MTK technikai vezetője; Wegroszta Béla, orosházi őrásmester; Károlyfalvi Elemérné, az orosházi Tánicsics Mihály Gimnázium kollégiumvezetője; Gulyás Lászlóné, az orosházi Tánicsics Mihály Gimnázium ügyvezetője; Korbely György, a Békés Megyei Nap újságírója.

4./ A Roma Sakkbajnokság alapítója: Nagy János „Fide” mester, Pusztaföldvár, 1997.

5./ A verseny rendezője: Roma Kisebbségi Önkormányzat, Pusztaföldvár.

6./ A verseny helye és ideje: Pusztaföldvár, Sportcsarnok.

Megnyitó:

1997. október 4-én 8.30 órakor

majd technikai értekezlet.

I-VI. forduló 9-13 óráig, 13-14 óráig ebédszünet. 14 órától a további fordulók a nevezett csapatok létszámától függően (Maximum + 6 forduló) 17.30 óráig. Ünnepeles eredményhirdetés 18 órakor. Sakkszimultán 18.30 órakor: Nagy János „Fide” mesterrel, Katona József mesterjelölttel és Mónus Zoltán mesterjelölttel.

7./ A nevezés: Nagy János, 5919. Pusztaföldvár, Rákóczi u. 66. címen, írásban lehet nevezni. Érdeklődni: a 68/312-937 és 68/422-000 telefonszámon lehet 8-tól 16 óráig.

Kérjük, nevezésüket általános iskolai, középiskolai, felnőtt kategóriában, név szerint szíveskedjenek leadni – a nevezési határidő figyelembevételével, mert a versenyre csak 100-120 főt tudunk fogadni. A nevezések elfogadását a nevezési sorrend szerint visszazagazoljuk.

8./ A verseny résztvevői: Mindazon csapatok, akik 1997. szeptember 15-ig írásban beneveznek a sakktversenyre.

9./ Versenybizottság: Katona József, Mónus Zoltán, Orovecz László, Rafael Ernő és Nagy János.

10./ Nevezési díj: Felnőtteknek 500 Ft/fő, általános és középiskolásoknak 200 Ft/fő, melyet a sakktverseny helyszínén 1997. október 4-én délelőtt 9 óráig kell befizetni. A nevezési díj tartalmazza az üdítőt, a szendvicset és a kávé árát.

11./ A verseny lebonyolítása: Körmérkőzéses formában, maximum 12 forduló kategóriánként. Játékidő: 2x15 perc. Győztes az a csapat, amely a legtöbb pontot szerzi. Egyéniben szintén a legtöbb pontot gyűjtött játékos a győztes. Holtverseny esetén egymás elleni eredmény, csapatgyőzelmi pontszámítás, Berger Sonneborg pontszámítás.

12./ Csapatok: Egy csapat 3 főből áll, egy iskolából maximum 2 csapat (6 fő) és egy felnőtt csapat (3 fő) nevezését tudjuk elfogadni. A diákigazolványt minden tanuló hozza magával! Kérjük pontosan megnevezni a csapatokat, hogy milyen kategóriában kívánnak indulni. (Felnőtt csapatban ifjúsági korú játékos is játszhat.)

13./ Szállás: a Tánicsics Mihály Gimnázium Kollégiuma Orosháza, Tánicsics M. u. 6. sz. Telefon: 68/311-258. Érdeklődni: Károlyfalvi Elemérné kollégium vezetőnél, vagy Gulyás Lászlóné ügyvezetőnél lehet. Szállodai költség az első éjszakára (mosatási díjjal együtt) 550,- Ft/fő (október 3., péntek). Aki szombatra (október 4-re) is kér szállást annak a második éjszakára 400,- Ft/fő. A szállás elfoglalása október 3-án 18 órától történik folyamatosan. A szállás befizetését a szálláshelyen kell rendezni.

14./ Díjazás: A győztes csapatok megnyerik az I. Magyarországi Roma Sakkbajnokságot és az ezzel járó serleget, érmelet és oklevelet, valamint tárggyjutalmat, kategóriánként 12 000 Ft értékben.

A II. helyezett csapatok érem, oklevél, tárggyjutalomban részesülnek 8000 Ft értékben (sakk-könyvek).

A III. helyezett csapatok érem, oklevél, sakk-készlet jutalomban részesülnek 5000 Ft értékben.

A IV-VI. helyezett csapatok oklevél és tárggyjutalom díjazásban részesülnek 3 x 2000 Ft értékben.

Az egyéni verseny győztesei megnyerik az I. Magyarországi Roma Sakkbajnokságot és az ezzel járó serleget, valamint érmet és oklevelet 4000 Ft értékben.

A II. helyezettek egyéniben érem, oklevél és tárggyjutalomban részesülnek 3000 Ft értékben (sakk-könyvek).

A III. helyezettek egyéniben érem, oklevél (sakk-készlet) díjazásban részesülnek 2000 Ft értékben.

A verseny összédíjazása: 120 000 Ft.

A Versenybizottság külön díjakat is ad ki a legeredményesebb játékosoknak.

15./ Egyebek: Az érvényben lévő egyéni és csapatverseny magyar szabályai az irányadók. (1988-ban kiadott VI. javított Sakkjáték és versenyszabályok című kiadvány). Vitás esetben a Versenybizottság a helyszínen dönt, mely végleges. A lebonyolítás formájának jogát a Versenybizottság fenntartja. *A versenyteremben dohányozni tilos!*

A verseny helyszíne (Pusztaföldvár Sportcsarnok) 12 kilométerre van az Orosházi szálláshelytől, ahová külön buszjáratot szervezünk.

A sakktversenyre és az azt követő szimultánra szeretettel várunk minden nézőt.

Nagy János „Fide” mester

FELHÍVÁS

Aradi Pál, az Országos Cigány Kisebbségi Önkormányzat képviselője felhívást intézek az alábbi címzettekhez és a magyar közvéleményhez!

Ózd város önkormányzati képviselője Berecz István, az elmúlt időszakban sajtón és más médiákon keresztül félrevezette a közvéleményt, részgazságokra építve manipulált, rágalmazott és kisebbségekkel szemben izgatást, felbujtást valósított meg. Kiemelten tisztelettel említem meg, hogy Ózd polgármestere elhatározta magát e képviselőtől és kategórikusan jellemezte cselekedetét.

Felhívom:

1. Az Országgyűlés Emberi-Jogi Bizottságának figyelmét,
2. Az Országgyűlés Kisebbségi Jogok Biztosának figyelmét,
3. Az Országos Cigány Kisebbségi Önkormányzat figyelmét,
4. Valamennyi cigány és nem cigány kisebbségi jogvédő iroda figyelmét az alábbiakra:

Berecz István, Ózd Városi Önkormányzat képviselője skinhaedekkel és más külföldi „verőlegények” felbélrelésével fenyegeti a helyi cigányságot. Olyan valós problémákat olvaszt össze például a saját maga által elkövetett tényekkel, amelyek alkalmasak a közvéleményt félrevezetni, izgatni és fellázítani. Így például a mellékelt újságcikkben említett templom teteje egy télen a gerendák elöregedése miatt beomlott és azt követően saját portájára vitette el és hasznosította. Az említett volt napköziotthon épületét is ő bontatta le és hasznosította itt-ott, ami-

nek a maradványait valóban a cigányok és nemcigányok (szegények) ásták ki és hasznosították. A manipulálás fényes példája, hogy a képviselői területen az egyik temetőben rézharang működött, amit egyszerűsáka elvittek. Mindenki, még a képviselő is a cigányokra fújta a „pirosat”. Sok idő telt el és eközben a gyűlölet erősödött a cigányság felé, amikor is előkerült az elvesztettnek hitt harang. Kiderült, hogy maga a képviselő vitette be egy templomba, ahol annak semmi helye nincs. Megemlítem, hogy a képviselő, amikor építtette a boltját, a telken lakó cigányokkal jól elbánt.

Jelenleg a képviselő vezetése alatt működő Csépany Hangja kábel TV ontja a cigány kisebbség ellenes szöveget, hamis tényeket és az izgatás legkörmönfontoltabb módozatait.

Kérem a tisztelt biztosokat, fórumokat és jogvédőket, hogy: vizsgálják meg az említett képviselő magatartásának törvényességét, állapítsák meg vétkességét, az Országos Cigány Kisebbségi Önkormányzat a Jogvédő Irodákkal kezdeményezze a Képviselő elleni pert, melyben tanuként, mint képviselő felajánlom közreműködésemet.

Felhívásom a szegény és páriálásra kényszerült emberek segítségkiáltása Ózdról!

A felhívásom a becsületes ember felhívása is, aki a társadalmi összefogásban és a jogrendben látja a konfliktusok megoldását és fél a történelemből jól ismert fajgyűlölet-keltéstől.

Dicséret és tisztelet illeti meg ezért Ózd polgármesterét és remélhetőleg önkormányzati képviselő testületét is.

Tisztelettel:

Aradi Pál
OCKÖ képviselő

TÓFALU A FEJLŐDÉS ÚTJÁN

Tófalu az időközi polgármesterválasztás után ismét a figyelem közepontjába került. A kisebbségi önkormányzatoknak kijáró státusz alapján képviselőhez jutott **Sztankó Elemér** személyével a helyi cigányközösség.

A „Lungo Drom” 1997-ben alakult Tófaluban 18 cigány család részvételével, 72 tag alapításával. A „Lungo Drom” tófalui szervezete nem mindennapi példával lepte meg a község cigány és nem cigány polgárait.

Ingyenes társadalmi megbízatásban a községi önkormányzat közreműködésével osztottak szét egy kis teherautó rakomány ruhát a község rászorult lakosai között 1997. 07. 08-án. Eddig 35 cigány és más helyi család részesülhetett a kiosztott ingyenes ruházati termékekből, amit a **Családok a családokért** egyesülettől kaptak.

Mint Sztankó Elemér, a helyi cigány szervezet elnöke, önkormányzati képviselő a Heves Megyei Nap kérdésére elmondta, a „Lungo Drom” – szervezeti jelleggel – 1997. januárjától működik, aktívan részt vesznek a község és a közösség feladatirányos munkájában.

Pályázatokat írnak alapítványokhoz és más civil szervezetekhez, hogy községük európai emberekhez méltóan léphessen az ezredforduló küszöbére.

Tófalu polgármestere, **Kerek József** újságírói kérdésére elmondta:

Az időközi polgármester-választás óta elesitultak az érdekesatározások, a lobbik is inkább a felelős közérdekű munkát erősítik. Sok megoldásra váró feladat van, amit nem elhanyagolni, hanem az állampolgáraink elvárásaihoz mérten, a törvényeinkhez alkalmazkodva úgy kell megoldanunk, hogy munkánk eredményét az utókor is becsülhesse. Nálunk is mint sok más településen felelős önkormányzati munka folyik, pontosan azért, hogy megfeleljünk polgáraink bizalmának más hasonló szerepkörben is. Jó a kapcsolattunk polgárainkkal és a helyi cigány lakossággal. Sokat segít ebben helyi önkormányzat, a társadalmi szervezetek és Sztankó Elemér, a helyi cigány szervezet elnöke, képviselőként is. Legutóbb környezetvédelmi pályázatunk kedvező elbírálásban részesült. Közös

munkánk ezen pályázatok által is lehet eredményes.

KÖRNYEZETVÉDELMI PÁLYÁZATOT NYERT TÓFALU

A társadalmi munka nálunk nem szegény, hanem érdem! Aki tehet a közösséget az tesz is, mondja újból Sztankó Elemér. Az igaz, hogy sok a munkanélküli, de nem a munkátlan munkanélküli. A rossz példa is igazodik az országos átlaghoz, de az utóbbi nem igazán jellemző. Jó példa viszont, hogy a környezetvédelmi pályázaton községünk is nyert 165 ezer forintot, melyet az Epres-ben csemetefák ültetésére, a terület tereprendezésére és a csemeték későbbi gondozására használunk fel.

Ezen munkában a helyi önkormányzat maximális segítségünkre van és az sem titok, hogy számítunk Tófalu polgárainak együttműködő támogatására is, hogy november 30-ra környezetünk szép színfoltja lehessen az Epres.

Az elültetett csemeték fel is nőjjenek és egykor árnyas fák legyenek.

Szabó Vilmos

TÁBORI ÉLMÉNYEK

RÉSZLETEK EGY TÁBORI ÚJSÁGBÓL

Megérkezés a táborba

A Tiszaligeti táborba az első napon tizenegy órától öt óráig volt a megérkezés. A gyerekek ijedtek voltak nagyon. Nagy nehezen cipelték bőröndjeiket.

Vendégünk volt Lakatos Menyhért író

- Miért választotta ezt a pályát?

- Abban az időben nem lehetett választani, az élet így hozta. Rákényszerültem, hogy író legyek. Gyerekként

szerettem az irodalmat. Egy nagy cigány közösségben éltem, ahol nem sokat jelentett, ha valaki író.

- Szeretett-e iskolába járni?

- Nem túlságosan. A cigány telepről csak én jártam iskolába. Jó tanuló voltam, pedig nem voltak könyveim, íróeszközöim. A gimnáziumban már jobban szerettem tanulni. Kérlek benneteket, hogy Ti is szorgalmasan tanuljatok.

Bakó Anita és Varga Bea készítette a riportot

*

A nagykatái közlekedésrendészeti csoport látogatta meg táborunk lakóit. A kutyák a rendőrök barátai, a bűnözők elfogói. Nagyon élveztük a bemutatót, hisz azt is láthattuk, hogyan kapják el a bűnözőt a kutyák.

A Pest Megyei Rendőr-főkapitányság Bűnmegelőzési Csoportja kressz vetéledőt rendezett. Tollakat, rengeteg csokit, matricát osztottak ki. Az ügyességi kerékpárversenyen a földíjak a következők voltak: walkman-es rádió, kistrádió, magnó.

Riport Oláh Mara nénivel

- Hogyan kezdett festeni?

- Beteg voltam, és a betegségemet belefestettem a képekbe. Ekkor kezdtem gyógyulni.

- Milyen családból származott?

- Nagyon szegények voltunk, én takarítani jártam a gazdagokhoz.

- Láttuk a TV-ben, amikor Tökölön volt a börtönben a fiataloknál. Milyen tapasztalatai vannak?

- Sok a cigány bűnöző. Ahol csak lehet a legnagyobb ütéletet kapják. Lelkük mélyén igaz emberek. Éljetek ti is úgy, hogy belőletek mindig melegség áradjon.

Varga Andrea és Tángyesz Katalin

*

A táborban Bujdosó Jánosné Ági néni, Raffael Jánosné Aranka néni, Dóda Lászlóné Erzsike néni, Kozák István (Dzsudi) bácsi és Csík László teregettek, irányítottak bennünket. És az is előfordult, hogy éjszakáztak miattunk. – De hát egy táborban minden előfordul(hat).

F E J T Ö R Ő K

Kedves Gyerekek!

Igaz, hogy tombol a nyár, sokan a vízparton, hegyekben üdültek. Keressetek egy enyhet adó bokrot, fát és fejszét meg a rejtvényeket!

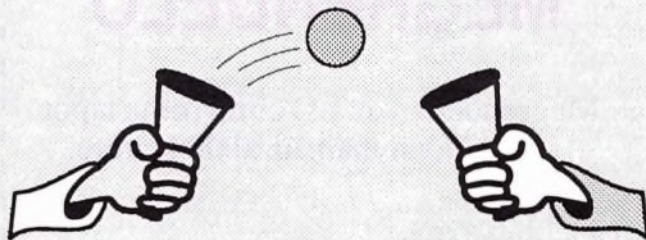
Gondolkozz, ügyeskedj!

Rakjátok ki gyufából az alábbi rajzot, amihez 15 szál gyufa kell. Most próbáljátok kilenc gyufát elvenni a tizenötből, úgy, hogy mégis tíz maradjon! Lehetséges ez? Szerintünk igen! A megfejtést rajzban küldjétek be!

Nyári játék olcsón, ügyesen!

Vágjuk le két műanyag palack felső részét! Készítsünk összegyűrt újságpapírból teniszlabda nagyságú golyót, és borítsuk be színes krepp-papírral! Nehezéket is tehetünk a belsőjébe! Két játékos az oldalsó rajz szerint játszhat vele!

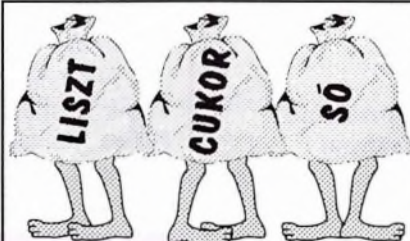
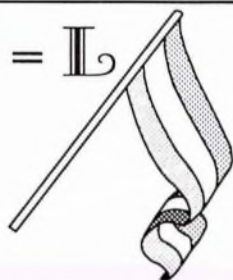

KÉPREJTVÉNYEK

+REND

Z = L

KAKUKKTOJÁS

Melyik szó nem illik a többi közé? Miért?

**BOTFÜL
HANYATTHOMLOK
NÉGYKÉZLÁB
TENGERSZEM**

MARS
FLUOR
MERKUR
NEPTUNUS
VÉNUS**

JÓ SZÓRAKOZÁST KÍVÁNUNK A REJTVÉNYFEJTÉSHEZ!

Az oldalt összeállította: Bujdosó Jánosné

Segítsen, hogy segíthessünk!

Alapítványunkhoz sok fiatal fordul ösztöndíj-támogatásért. Olyan fiatalok, akik szeretnének tanulni, képezni magukat, de szociális helyzetük miatt ez egyre nehezebb.

Nekünk is egyre nehezebb azt válaszolni, hogy sajnos anyagi lehetőségeink korlátozottsága miatt nem tudunk segíteni. De ha Ön segít nekünk, akkor a saját gyermekén segít. Ha Ön segít, akkor nekünk nem kell nemet mondanunk.

Bármilyen összegű befizetést köszönettel vesszünk. Mi 100 forintnak is örülni fogunk. A befizetett összegről igazolást adunk, így Ön adóalapjából levonhatja.

Bankszámlaszámunk:

MTB Rt., Szolnok Megyei Igazgatósága,
„Oktatási és Továbbképzési Központ” Alapítvány,
11501103 10006117

Köszönettel az Alapítvány leendő támogatottjai nevében:

Paksi Éva
az alapítvány titkára

MEGRENDELŐ

Megrendelem az LD című roma lapot
..... példányban, az alábbi címre:

Megrendelő neve:

Címe:

Előfizetési díj egy évre: 480 Ft,
fél évre: 240 Ft

A megrendelőlapot és az előfizetés díját a szerkesztőség címére kell eljuttatni:

5000 Szolnok, Szapáry út 19.
Telefon/fax: 56/420-110

Előfizethető rózsaszínű
postai utalványon.

Megrendelőink között az
év végén
ÉRTÉKES
vásárlási utalványokat
sorsolunk ki!

**Az Országos Cigány Kisebbségi Önkormányzat
körbélyegzője elveszett. A bélyegző használata
1997. július 26-tól érvénytelen.**

Kárpótlási pénz cigányoknak?

Értesüléseink szerint a holocaust áldozatainak jutottatott nemzetközi kárpótlás egy részét – pillanatnyilag úgy tűnik, hogy csaknem félmilliárd forintot – a magyarországi cigányság életkörülményeinek javítására fordítják. A pénz felhasználásáról a Nemzetközi Zsidó Kárpótlási Szervezet és a Magyarországi Cigányokért Közalapítvány várhatóan a közeljövőben megállapodást köt. Úgy tudjuk, hogy a részletekről rövidesen **Horn Gyula** miniszterelnök tájékoztatja majd a közvéleményt.

Cz. G.
(Népszabadság, 1997. július 17.)

A Tolna Megyei Független Cigány Szövetség és az Országos Cigány Kisebbségi Önkormányzat Tolna Megyei Koordinációs Irodája 1997. június 26 -ai kezdettel két napos Regionális cigány politikai fórumot szervezett Szekszárdon. A rendezvény célja: a közéleti cigány és kisebbségi aktualitásainak bemutatása, különös tekintettel a közelgő parlamenti választásokra. Kisebbségpolitikai, foglalkoztatáspolitikai, oktatáspolitikai, valamint szociálpolitikai kérdések megvitatása, információk közvetítése a választójogi törvény és a tervezett kisebbségi törvény módosítása kapcsán. A cigányság és a hazánkban élő más kisebbségek parlamenti képviselőinek lehetséges megoldási módjai.

**A Péli Tamás Roma Képzőművészeti
Egyesület tagjainak csoportos kiállítása
nyílik Budapesten a Fáklya Klubban
(VI. ker. Csengery u. 68.),
1997. június 27-én (pénteken) 17 órakor.**

A cigány képzőművészek reprezentatív tárlatának megnyitóján neves roma irodalmi alkotók és előadók is bemutatkoznak. A roma képzőművészeti egyesület kiállításának fővédnöke **dr. Hegyesiné Orsós Éva** címzetes államtitkár, a Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Hivatal elnöke. A cigány festőművészek kiállítását Terézváros alpolgármestere **dr. Szpirulisz Ildikó** nyitja meg.

A Péli Tamás Roma Képzőművészeti Egyesület alkotóinak kiállítása 1997. július 4-éig tekinthető meg a Fáklya Klubban, hétköznap 9–17 óra között, szombaton 9 órától 13 óráig.

LAPTERJESZTŐKET KERESÜNK!

**Érdeklődni személyesen vagy telefonon lehet:
5000 Szolnok, Szapáry út 19. Tel.: 06-60/387-293.**

Országos vásárok naptára

1997. augusztus hóra

R Ö V I D Í T É S E K

av.	= autóvásár
bv.	= búcsúvásár
csv.	= cserépvásár
kjv.	= közúti jármű vásár
kuv.	= kutyavásár
LNv.	= Lovas Napok vására
mgv.	= munkagép vásár
NTV	= Nemzetközi Tavaszi Vásár
nmv.	= népművészeti vásár
oá.	= országos állatvásár
oák.	= országos állat- és kirakó vásár
ok.	= országos kirakó vásár
osk.	= országos sertés- és kirakó vásár
PN	= Pünkösdi Napok
r.	= régiségvásár
üv.	= ünnepi vásár

Augusztus 1. (péntek)

Gyöngyös	oá.
Hódmezővásárhely	oá.
Miskolc	ok.
Ózd	oá.
Pécs	r.
Tornyiszentmiklós	ok.

Augusztus 2. (szombat)

Abony	oá.
Békéscsaba	oák.
Dömsöd	oák.
Hajdúszoboszló	ok.
Kaposvár	av.
Kecskemét	oá+kjv.
Komló	oák+av.
Magyarnándor	oák.
Marcali	ok.
Miskolc	av.
Ózd	ok.
Pécs	r+oák+av.
Siófok-Kiliti	av.
Szeged-Alsóváros	bv.
Szentendre	av.
Tura	av.

Augusztus 3. (vasárnap)

Békéscsaba	av.
Bonyhád	oák.
Bugac	oák.
Csongrád	oák.
Csorna	av.
Gyomaendrőd	av.
Gyöngyös	av.
Hajdúszoboszló	ok.
Kaposvár	oák+ok.
Kecskemét	oá+kjv.
Kiskun-	
halas	oák+kuv+av.
Kistelek	oák.
Kóka	oák.
Kunszállás	oák.
Lajosmizse	av.
Miskolc	av.
Nagykörös	av.
Nyíregyháza	av.
Pápa	av.
Pécs	av+r+ok+av.
Siófok-Kiliti	av.
Szeged-Alsóváros	bv.
Szeged-Cs. sor	av+mgv.
Szentendre	av.
Tápiószentmárton	oák.
Tiszakecske	av.
Törökszent-	
miklós	oák+av.
Vámosgyörk	kjv+mgv.

Augusztus 4. (hétfő)

Kiskörös	oák.
----------	------

Augusztus 5. (kedd)

Bátonyterenye	oák.
Cegléd	oá.
Nagyecsed	oák.
Nagykanizsa	oák.

Augusztus 6. (szerda)

Miskolc	oák+osk.
Tura	oák.

Augusztus 7. (csütörtök)

Celdömölk	ok.
Komádi	oá.
Ónod	oák.
Szeged-Cs. sor	ok.
Vészto	oák.

Augusztus 8. (péntek)

Miskolc	ok.
Pusztamérges	oák.
Sásd	oák.

Augusztus 9. (szombat)

Hajdúszoboszló	ok.
Jászberény	oák.
Kaposvár	av.
Kecskemét	oá+kjv.
Kiskunmajsa	oák.
Miskolc	av.
Pécs	ok+av.
Siófok-Kiliti	av.
Szentendre	av.
Tiszanána	oák.
Tura	av.
Vámosgyörk	oák.

Augusztus 10. (vasárnap)

Békéscsaba	av.
Csorna	av.
Dombóvár	ok.
Dunaújváros	oák.
Galgamácsa	av.
Gyomaendrőd	oák.
Hajdúszoboszló	ok.
Jászfényszaru	oák.
Jászszenatandrás	oák.
Kaposvár	ok.
Kecskemét	oá+kjv.
Kiskunfélegyháza	oák.
Miskolc	av.
Nyíregyháza	av.
Pásztó	oák.
Pécs	oák+av.
Siófok-Kiliti	av.
Szeged-Cs. sor	av+mgv.
Szeged-Kkd	ok.
Szekszárd	oák+av.
Szentendre	av.
Vámosgyörk	kjv+mgv.
Zalaegerszeg	av.
Zámoly	bv.

Augusztus 12. (kedd)

Balkány	oák.
Gönc	oák.
Zalaegerszeg	oák.

Augusztus 13. (szerda)

Csorna	ok+oá
Makó	oá.
Mezőcsát	oák.
Miskolc	osk.

Augusztus 14. (csütörtök)

Cece	oák.
Gyöng	oák.
Kisbér	oák.

Mélykút	oák.
Szeged-Cs. sor	ok.

Augusztus 15. (péntek)

Miskolc	ok.
---------	-----

Augusztus 16. (szombat)

Aszód	oák.
Csorna	bv.
Hajdúszoboszló	ok.
Kaposvár	av.
Kecskemét	osk.
Miskolc	av.
Mohács	oák.
Pécs	ok+av.
Siófok-Kiliti	av.
Szentendre	av.
Tura	av.

Augusztus 17. (vasárnap)

Békéscsaba	av.
Böhönye	oák.
Csongrád	bv.
Csorna	av.
Dunaföldvár	oák.
Dunaújváros	av.
Hajdúszoboszló	ok.
Heves	oák+av+mgv.
Jászkárohalma	oák.
Jászládány	oák.
Kaposvár	ok.
Kecskemét	oá+kjv.
Kiskunfélegyháza	av.
Kiskunfélegyháza	av.
Kunszentmárton	oák.
Kunszentmiklós	oák.
Mélykút	bv.
Miskolc	av.
Monor	oák.
Mórahalom	oák.
Nyíregyháza	av.
Palotás	oák.
Pécs	oák+av.
Polgár	bv.
Siófok-Kiliti	av.
Szászvár	oák+av.
Szeged-Cs. sor	av+mgv.
Szentendre	av.
Tiszakecske	oák.
Vajszló	bv.
Vác	oák.
Vámosgyörk	kjv+mgv.

Augusztus 18. (hétfő)

Bélapátfalva	oák.
Egyek	oák.

Augusztus 19. (kedd)

Fertőszentmiklós	oák.
------------------	------

Augusztus 20. (szerda)

Galvacs	bv.
Hajdúszoboszló	üv.
Isaszeg	bv.
Kerekegyháza	bv.
Nagydorog	bv.
Polgárdi	bv.
Vajszló	oák.

Augusztus 21. (csütörtök)

Pacsa	ok.
Ragály	oák.
Szeged-Cs. sor	ok.

Augusztus 22. (péntek)

Komádi	oák.
Miskolc	ok.

Augusztus 23. (szombat)

Hajdúszoboszló	üv.
Kaposvár	av.
Kecskemét	oá+kjv.
Miskolc	av.
Pécs	ok+av.
Sárbogárd	oák.
Siófok-Kiliti	av.
Szentendre	av.
Tura	av.

Augusztus 24. (vasárnap)

Abony	oák.
Békéscsaba	av.
Csorna	av.
Hajdúszoboszló	üv.
Kaposvár	ok.
Kecskemét	oá+kjv.
Miskolc	av.
Nagykörös	oák.
Nyíregyháza	av.
Pásztó	av.
Pécs	oák+r.
Pécsvárad	oák.
Siófok-Kiliti	av.
Siójut	oák.
Szeged-Cs. sor	av+mgv.
Szentendre	av.
Vámosgyörk	kjv+mgv.

Augusztus 25. (hétfő)

Kaposvár	ok.
Szécsény	oák.

Augusztus 26. (kedd)

Kecskemét	
VIII. 26-31-ig	Hirös Hét
Pápa	oá.
Pinchehely	oák.

Augusztus 27. (szerda)

Jánoshalma	oák+av.
Miskolc	osk.
Veszprémmarsány	oák.

Augusztus 28. (csütörtök)

Jászszenatandrás	oák.
Szeged-Cs. sor	ok.

Augusztus 29. (péntek)

Déaványa	oá.
Miskolc	ok.

Augusztus 30. (szombat)

Hajdúszoboszló	üv.
Isaszeg	osk.
Jászárokszállás	oák.
Kaposvár	oá+av.
Kecskemét	oá+kjv.
Kisláng	oák.
Mezőberény	av+mgv.
Miskolc	av.
Pécs	oák+av.
Siófok-Kiliti	av.
Szentendre	av.
Tura	av.

Augusztus 31. (vasárnap)

Abadszalók	oák.
Békéscsaba	av.
Csanytelek	bv.
Csongrád	av.
Csorna	av.
Farmos	oák.
Fegyvernek	oák.
Fülöpszállás	oák.
Hajdúszoboszló	üv.
Kaposvár	ok.
Kecskemét	oá+kjv.
Kisújszállás	av.
Miskolc	av.
Nagykátá	oák.
Nyíregyháza	av.
Örkény	oák.
Pécs	oák+av.
Siófok-Kiliti	av.
Szeged-Cs. sor	av+mgv.
Szentendre	av.
Vámosgyörk	kjv+mgv.

**A vásárlaptárt
összeállította:
Wilhelm István**

